

ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΕΡΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΝ ΝΕΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ

ΥΠΟ

ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ Δ. ΚΟΝΤΟΣΤΕΡΓΙΟΥ, Δρ. Θεολογίας

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἡ ἐργασία αὐτή, ἡ ὁποία εἶναι αὐτοτελὴς μελέτη περὶ τοῦ ἐν λόγῳ θέματος, ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ φέρῃ τὸν ἐπιστήμονα – ἐρευνητὴν καὶ γενικῶς τὸν ἀναγνώστην – πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. Οὗτος ἀποτελεῖ ἀντικείμενον μελέτης καὶ ἐνδιαφέροντος ἀκόμη καὶ εἰς τὴν δυτικὴν σκέψιν.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, πρὸς προανέφερα, πολλάκις παραθέτω αὐτούσια τὰ κείμενα πρὸς ὁμιλοῦν διὰ τὸ συγκεκριμένον θέμα. Τοῦτο γίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι αὐτὰ δὲν εἶναι δυσνόητα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι εἶναι γραμμένα μὲ γλαφυρότητα καὶ προδιαθέτουν πρὸς πνευματικὴν ἀνάτασιν. Ὅταν δὲ καὶ ὅπου θεωρεῖται σκόπιμον τὰ περιγράψω, χωρὶς νὰ ἀλλοιώνεται τὸ περιεχόμενον των καὶ τὸ πνεῦμα των.

Ἀπὸ τὴν πλουσίαν βιβλιογραφίαν, ἑλληνικὴν τε καὶ ξένην, ἣτις ὑπάρχει, παραθέτω ὠρισμένα μόνον ἔργα, τὰ ὁποία σχετίζονται μὲ τὸ θέμα αὐτῆς τῆς ἐργασίας.

Τὴν πλήρη βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου, τὴν ὁποίαν ἔχω ἤδη ἔτοιμη, τὴν περιλαμβάνω εἰς τὴν ἐργασίαν μου μὲ τίτλον: «Ἡ Ἐκκλησιολογία κατὰ τὸν Συμεῶν τὸν Νέον Θεολόγον», ἡ ὁποία εἶναι ὑπὸ ἔκδοσιν.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ δύναται, νομίζω, νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς τὰς κάτωθι ἐνόητας: 1) Σύντομος βιογραφία τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. 2) Ἡ ἐννοια τῆς ἀγάπης γενικῶς καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα αὐτῆς. 3) Ἡ ἐννοια τῆς ἀγάπης, εἰδικῶς, ὡς περιγράφεται ἀπὸ τὸν ἅγιον Συμεῶν τὸν Νέον Θεολόγον: α) Ἡ ἀγάπη ὡς πνευματικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ σχέσις τῆς μὲ τὸν ἐπίγειον καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα. β) Ἡ ἀγάπη ὁδηγὸς τῆς μεθεξέως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς υἰοθεσίας τοῦ ἀνθρώπου. γ) Ὁ συμβολισμὸς τῆς ἀγάπης ὡς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα μὲ κεφαλὴν τὸν Χριστόν. δ) Ἡ ἀγάπη πολυτιμωτέρα τοῦ μαργαρίτου

καὶ μειζων πασῶν τῶν ἀρετῶν. ε) Ἡ ἀγάπη ὡς θεῖον φῶς, πῦρ, φωτεινὴ νεφέλη καὶ ἀποκάλυψις. στ) Ἡ ἀγάπη ὡς ἀρραβὼν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὡς μυστικὸς γάμος. ζ) Ἡ ταῦτισις τῆς ἀγάπης μετὰ τὸν Χριστόν, τὸν Θεὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. η) Τὰ μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου. θ) Προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς τελείας καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης. ι) Ἡ πνευματικὴ κατάστασις καὶ ἐμπειρία τοῦ ἁγίου Συμεῶν. ια) Ἐπιθυμία καὶ εὐχή τοῦ ἁγίου Συμεῶν νὰ διατηρήσῃ πάντα αὐτὴ τὴν ἀγάπη. 4) Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγάπης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Ἡ τελεία ἀγάπη εἶναι αὐτοθυσίαι καὶ ὑπέρβασις τοῦ ἐγῶ.

Διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς παρουσίας ἐργασίας ἐχρησιμοποίησα τὸ κείμενον τῆς σειρᾶς *Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν καὶ Ἀσκητικῶν, Συμεῶν ὁ Νεὸς Θεολόγος, Πατερικαὶ Ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς»*, τόμ. 19Α'- 19ΣΤ', Θεσσαλονίκη 1983, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι, νομίζω, πῶς προσιτὸ κυρίως εἰς τοὺς Ἕλληνας φοιτητάς, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ περιεχόμενον τῆς παρουσίας ἐργασίας ἐδιδάχθη κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1991-92.

Παραλλήλως πρὸς αὐτό, διὰ τὴν προσωπικὴν μου ἐνημέρωσιν καὶ ἔρευναν ἐχρησιμοποίησα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κείμενα τῶν κριτικῶν καὶ μὴ ἐκδόσεων, τὰ ὁποῖα, ὡς προανέφερα, παρατίθενται εἰς τὴν βιβλιογραφίαν ἐνδεικτικῶς.

ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ¹

1. Σύντομος Βιογραφία.

Τὸν τίτλον τοῦ Θεολόγου τὸν φέρουν μόνον ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, ὁ Ἀπόστολος καὶ Μαθητὴς τῆς ἀγάπης καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Μετὰ ἀπ' αὐτοὺς ἀποκαλεῖται Νεὸς Θεολόγος ὁ ἅγιος Συμεῶν. Θεολόγος κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐφθασεν εἰς τὰ ὕψη τῆς θεωρίας, δηλαδὴ

1. Migne, *PG* 120, 288A-710B. *Φιλοκαλία*, ὅπ., τόμ. 19Α', σελ. 9-326. Krivochaine Basil, Archbishop, *In the Light of Christ, Saint Symeon the New Theologian (949-1022), Life - Spirituality - Doctrine*, trans. from the French by Anthony P. Gythiel, St. Vladimir's Seminary Press N. Y. 1986. Turney, H. J. M., *St. Symeon the New Theologian and Spiritual Fatherhood*, E. J. Brill, Leiden - New York - København - Köln, 1990.

τῆς θεάς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· «*Θεολόγοι εἰσὶν οἱ ἐξητασμένοι καὶ διαβεβηκότες ἐν θεωρίᾳ*».

Νέος εἶναι ὁ ἀνακαινιστὴς τῆς ἀποστολικῆς ζωῆς. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκαμε καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν κατὰ τὴν ἐποχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ζοῦσε, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθη Νέος Θεολόγος. Τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεὼν συνέγραψεν ὁ μαθητὴς του Νικήτας Στηθάτος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀναφέρει ἀκριβῶς τὸ ἔτος γεννήσεως καὶ θανάτου αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν χρονολόγησιν τῶν γεγονότων αὐτῶν, αἱ γνώμαι τῶν ἐιδικῶν διίστανται. Εἶναι ὁμοῦ κοινῶς ἀποδεκτὸν ὅτι ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐγεννήθη τὸ 949, ἀλλὰ ὁ Π. Χρῆστου δὲν ἀποδέχεται τὴν χρονολογίαν αὐτὴν καὶ θεωρεῖ ὡς πιθανώτερον τὸ ἔτος 956. Ὡς ἔτος θανάτου οἱ περισσότεροι θεωροῦν τὸ ἔτος 1022, ὁ δὲ Π. Χρῆστου τὸ ἔτος 1036/1037². Τόπος γεννήσεώς του ἦτο ἡ Γαλάτη τῆς Παφλαγονίας. Οἱ γονεῖς του Βασίλειος καὶ Θεοφανῶ ἦσαν εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι καὶ ἔφερον τὸ παρωνύμιον Γαλάτωνες. Ἐνῶ ἦτο πολὺ νέος, οἱ γονεῖς του τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀνάλογον παιδείαν, κοντὰ εἰς τοὺς προγόνους του καὶ εἰς κάποιον θεῖον του, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ εἰς τὰ ἀνάκτορα. Πρὸς τοῦτο τὸν παραδίδουν εἰς διδάσκαλον, διὰ νὰ λάβῃ τὰ προπαιδευτικὰ μαθήματα. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀπὸ πατρὸς θεῖος του, ὁ ὁποῖος ἦτο κοντὰ εἰς τὸν αὐτοκράτορα, τὸν ἠτοίμασε διὰ μεγάλα ἀξιώματα. Ἀλλὰ ἡ καρδιά τοῦ ἁγίου Συμεὼν ἄλλα ποθοῦσε. Δέχεται πρὸς στιγμήν νὰ γίνῃ σπαθαροκουβικουλάριος καὶ μόλις τοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν αὐτὴν, καὶ μετέβη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου διὰ νὰ εὔρη αὐτὸ πού ζητοῦσε. Ἐκεῖ βρῆκε τὸν Συμεὼν τὸν Εὐλαβῆ, πνευματικὸν καὶ ἔμπειρον, εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὅτι ἠθελε νὰ γίνῃ μοναχός. Ἐκεῖνος τὸν ἀπέτρειψε, διότι ἦτο μόλις δέκα τεσσάρων ἐτῶν. Ἀλλὰ ὁ Συμεὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεῖου του, ὅπου διέμενεν, προσήχετο διακαῶς καὶ ἐδιάβαζε. Κάποτε, πού ἐπῆρε ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του ἓνα βιβλίον τοῦ Μάρκου τοῦ Ἐρημίτου, ἀνέγνωσε ἐν χωρίον, πού ἔλεγεν· «*ἄν ζητῆς ὠφέλεια, νὰ φροντίξῃς τὴν συνείδησίν σου καὶ νὰ πράττῃς, ὅσα σοῦ λέγει καὶ θὰ εὔρῃς ὠφέλειαν*». Ἀμέσως ἤρχισε νὰ φροντίξῃ περισσότερο τὴν συνείδησί του καὶ νὰ ἐπιδίδεται εἰς ὀλονυκτίους προσευχάς. Κάποτε, ἐνῶ προσήχετο, εἶδε αἴφνης ἐν φῶς νὰ λάμπῃ καὶ νὰ τὸν περιλούῃ. Εἶναι αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς, πού περιγράφει εἰς τοὺς ὕμνους του.

Μετὰ ἀπὸ αὐτό, πῦρ ἀνήφθη εἰς τὴν καρδίαν του καὶ θεῖος ἔρως

2. *Φιλοκαλία*, δ.π., σελ. 21 καὶ 346.

τὸν ἐπυρπόλει. Διὰ τοῦτο ἐπέμενε νὰ παρακαλῇ τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα νὰ λάβῃ τὴν μοναχικὴν κουράν. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἐνέδιδε, διότι ἔβλεπεν ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο ἀκατάλληλος ἀκόμη. Μετὰ παρέλευσιν ἕξ ἐτῶν ἀπὸ τῆς θεωρίας ταύτης, ἐπῆγεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ παρητήθη ἐγγράφως τῆς πατρικῆς του κληρονομίας καὶ περιουσίας. Ὁ δὲ πατὴρ του μὲ δάκρυα τὸν παρεκάλει νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ μόνον εἰς τὰ γηρατεία του. Ἄλλ' ὁ υἱός, ἀφοῦ εἶχεν ὑπερβῆ τοὺς φυσικοὺς θεσμοὺς καὶ εἶχε προτιμήσει τὸν οὐράνιον Πατέρα ἀπὸ τὸν ἐπίγειον, τοῦ εἶπεν· *«μοῦ εἶναι ἀδύνατον, πάτερ, νὰ παραμείνω ἄλλο εἰς τὸν ἐγκόσμιον βίον, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον χρόνον, διότι δὲν γνωρίζομεν τί θὰ φέρῃ ἢ αὔριον, καὶ τὸ νὰ προτιμήσω κάτι ἄλλο ἀπὸ τὸν Χριστόν, εἶναι σφαλερὸν καὶ ἐπικίνδυνον»*. Μετὰ ταῦτα ἔφυγεν ἀμέσως, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Στουδίου κοντὰ εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα. Ἠγούμενος τῆς Μονῆς ταύτης ἦτο τότε ὁ Πέτρος, ὁ ὁποῖος τὸν συγκαταλέγει εἰς τὰς τάξεις τῶν δοκίμων. Ὁ μισόκαλος ὅμως ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου φθονεῖ τὴν πνευματικὴν πρόοδον καὶ ἐγείρει τὸν φθόνον μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς καὶ δυστυχῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου Πέτρου. Ἐξ αἰτίας τῆς ταραχώδους καταστάσεως, πού ἐπικρατοῦσε εἰς τὴν Μονήν, ὁ πνευματικὸς τοῦ πατὴρ τὸν ὀδηγεῖ καὶ τὸν ἐμπιστεύεται εἰς τὸν περιβόητον διὰ τὴν ἀρετὴν του Ἀντώνιον, ἡγούμενον τῆς γειτονικῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ εἶχεν ἀναλόγους ταραχὰς ὡς καὶ ἐπισκέψεις ἀπὸ τὸν κατὰ σάρκα πατέρα του καὶ ἀνθρώπους τοῦ παλατίου, διὰ νὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον. Ἄκαμπτος παραμένει εἰς ὅλα ὁ γενναῖος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ. Ἀφοῦ διαμένει δύο ἔτη ἐκεῖ καὶ προοδεύει εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν, λαμβάνει τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος καὶ μὲ τὴν ψήφον τοῦ πατριάρχου Νικολάου Χρυσοβέργη ἐκλέγεται ὁ ἅγιος Συμεὼν ἡγούμενος καὶ χειροτονεῖται ἱερεὺς. Βεβαίως ἐδέχθη τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης μὲ πολὺ δυσκολίαν ἀπὸ ταπεινῶσιν καρδίας. Μόλις ἔγινεν ἡγούμενος ἀνεκαίνισεν τὴν ἱερὰν Μονήν, ἣ ὁποία ἦτο εἰς ἄσχημον κατάστασιν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ δὲν ἔμεινεν ἄμοιρος πειρασμῶν καὶ ταραχῶν. Κάποιαν ἡμέραν τριάντα μοναχοὶ ἐστασίασαν καὶ ἤθελαν ὡς θηρία νὰ τὸν κατασπαράξουν. Ἐκεῖνος δὲ ὑψώσας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν προσηύχето διὰ τοὺς ἀποστάτας. Κάποια ἀνωτέρα δύναμις τοὺς ἀπώθησε, ὅποτε ἔσπασαν τὰς κλειδαριάς καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ὅταν ἔμαθε τοῦτο ὁ πατριάρχης θέλησε νὰ τοὺς ἐξορίσῃ. Ὁ ἅγιος Συμεὼν, ὅμως, πίπτων εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου, τὸν παρεκάλει μὲ δάκρυα νὰ μὴ τὸ κάμῃ. Ὁ πατριάρχης ἐκάμφθη, δὲν τοὺς

ἔστειλεν ἔξοριαν, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐπέτρεψεν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Μονήν. Ἄλλοι ἐξ αὐτῶν ἐπήγαν εἰς ἄλλα μοναστήρια, ἄλλοι εἰς τὰ κατηχουμενεῖα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλοι διεσκορπίσθησαν ἐδῶ κι ἐκεῖ. Ὁ καλὸς ποιμὴν ἠρεύνησεν καὶ τοὺς εὗρῆκε καὶ γεμάτος ἀγάπην καὶ ἀνεξικακίαν τοὺς ἔστειλλε τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἐκτὸς τούτων τοὺς παρηγόρει μὲ λόγους θερμοὺς ἀγάπης καὶ συγγνώμης καὶ ζητοῦσε τὴν ἐπιστροφὴν τους. Δὲν προσεπάθει μὲ βλοσυρὸν βλέμμα νὰ ἐπιβληθῆ εἰς αὐτούς, ἀλλὰ ἐμμεῖτο τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ ἔπαιρνε τὴν θέσιν τῶν μαθητῶν του. Ἀγαποῦσεν ὡς πλοῦτον ἀσύλητον τὴν μακαρίαν πτωχείαν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκτοῦσε τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν πνευματικὴν συντριβήν.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς προβλήματα ἐδημιούργησεν εἰς τὸν ἅγιον Συμεὼν καὶ ὁ ἐπίσκοπος Νικομηδείας Στέφανος. Οὗτος ἦτο πολὺ λόγιος καὶ εἶχε μεγάλην φήμην διὰ τὴν γνῶσιν του. Κάποτε, ποῦ συνητήθη μὲ τὸν ἅγιον Συμεὼν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, τὸν ἠρώτησεν: *«πῶς χωρίζεις τὸν Υἱὸν ἀπὸ τὸν Πατέρα, κατὰ τὴν λογικὴν ἢ κατὰ τὴν πραγματικότητα»*. Ἡ ἐρώτησις του ἔκρυπτε δόλον, ἀλλὰ ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἀντίλαμβανόμενος τὴν πλεκτάνην καὶ τὴν δολιότητα, τοῦ ἀπήντησεν: *«εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ἔχει δοθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ γνωρίζουν τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ»*. Ἐὰν ὁμως ἤθελεν ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ θέματος, θὰ τὴν ἐλάμβανεν γραπτῶς³. Ὁ ἐπίσκοπος χαμογελῶν περιπαικτικῶς, λέγει *«καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ δεχθῶ ἐν γραπτὸν πόνημα ἀπὸ σὲ διὰ τὸ πρόβλημα»*. Φωτισθεὶς δὲ ὁ ἅγιος Συμεὼν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος διετύπωσε τὴν ἀποψίν του μὲ μίαν ἔμμετρον πραγματείαν, ἣ ὁποία ὑπάρχει εἰς τοὺς ὕμνους του⁴.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ὁ Στέφανος ἤρχισε νὰ τὸν συκοφαντῆ εἰς τὸν πατριάρχην ὅτι ἀπέδιδε τιμὰς ἀγίου εἰς τὸν πνευματικόν του πατέρα Συμεὼν τὸν Εὐλαβῆ, ἐνῶ ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἦτο ἀμαρτωλός, ὅταν ζοῦσε. Ὁ πατριάρχης ἐπὶ δύο ἔτη δὲν ἐδέχετο τὰς συκοφαντίας τοῦ Στεφάνου. Ἀλλὰ μετὰ ἕξ ἐτῶν δίωξιν ὁ Στέφανος κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχη τοῦ σκοποῦ του. Ὁ πατριάρχης καὶ οἱ συνοδικοὶ παρασυρθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἀπηγόρευσαν τὴν ἀπόδοσιν τιμῶν ἀγιότητος εἰς τὸν

3. «Ἄλλ' εἰ καὶ δοκιμὴν ζητεῖς τοῦ ἐν ἐμοὶ πνεύματος καὶ μαθεῖν ἐθέλεις τίς ἡ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἢ τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι δίδεται, ἐγὼ μὲν, ὡς ὁρᾷς, μαθητῆς εἰμι ἀλιεύων τὸν προφορικὸν οὐκ ἔχων λόγον, σοφώτατε... διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος χάριτος αὐτομολοῦντι πρὸς τὸ κελλίον καὶ γεγραμμένως ἐκθέσθαι καὶ ἀποστεῖλαι σοι». *Φιλοκαλία*, δ.π., σελ. 164.

4. Ὑμνος ΚΑ', *Φιλοκαλία*, δ.π., τόμ. 19Ε', σελ. 294, στ. 456' *«Καὶ γὰρ οὐδέ πράγματι οὐδ' ἐπινοῶ τὸ ἀμέριστον μερίζεται τοῦ Λόγου»*, δηλαδή ὁ ἀμέριστος Λόγος δὲν μερίζεται οὔτε πραγματικά, οὔτε μὲ τὴ λογικῆ.

Συμεών τὸν Εὐλαβῆ ἐπισήμως καὶ ἐξώρισαν τὸν ἅγιον Συμεών εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Χρυσοπόλεως. Οὗτος ἀπεσύρθη εἰς ἓν ἐρημοκλήσιον τῆς ἀγίας Μαρίνης, ὅπου προετίμησε νὰ διαμεῖνῃ. Ἐκεῖ ἀνήγειρεν ἓν μικρὸν μοναστήριον καὶ ἐδημιούργησε νέον ποίμνιον. Ἐκεῖ ἔμεινε δέκα τρία ἔτη καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰς 12 Μαρτίου. Αὐτὸς ἦτο ὁ βίος τοῦ ἁγίου Συμεών, ὁ ὁποῖος εἶχε τελειωθῆ ἔμπράκτως εἰς λόγον θεολογίας καὶ εἰς μεγάλην σοφίαν Θεοῦ.

2. Ἡ ἔννοια τῆς ἀγάπης γενικῶς καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα αὐτῆς.

Ἡ ἀγάπη ἀρχίζει ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν καὶ εἰς αὐτὸν καταλήγει, ὅπως ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὸν νομικόν, ὅταν ἐπλησίασεν οὗτος τὸν Χριστὸν καὶ τὸν ἠρώτησε, μὲ σκοπὸν νὰ τὸν πειράξῃ. Διδάσκαλε, ποία εἶναι ἡ πιδὲ μεγάλη ἐντολὴ μέσα εἰς τὸν νόμον; Ἐκεῖνος δὲ τοῦ ἀπήντησεν· *«ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή»*⁵.

Ἄλλὰ ἀμέσως ὁ Χριστὸς συνεπλήρωσεν ὅτι ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη ἐντολή, ἡ ὁποία εἶναι δευτέρα, ἀλλὰ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν πρώτην. Ἡ δὲ ἐντολὴ αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸν συνάνθρωπον, εἰς τὸν πλησίον, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ἄς ἴδωμεν ἀκριβῶς πῶς τὴν ἀναφέρει μὲ τὰ ἰδικά Του λόγια· *«δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν»*⁶. Ἐν συνεχείᾳ δὲ λέγει· *«ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται»*⁷.

Εἰς ἄλλο σημεῖον ὁ Χριστός, συμπληρῶν τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, ὁ ὁποῖος ἐπέτρεπε τὴν ἀνταπόδοσιν τοῦ κακοῦ εἰς τινα μὲ τὸ «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος»⁸ καὶ ἀκόμη τὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ συνανθρώπου, ἀναφέρει τὸ ἀνεπανάληπτον ἐκεῖνο δίδαγμα τῆς ἀνεξικακίας λέγων· *«ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς...»*⁹. Δηλαδὴ προτρέπει ὅλους μας νὰ μὴ ἐφαρμόσωμεν αὐτὸ πού λέγει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, νὰ ἀγαπᾶς τὸν

5. *Ματθ.* κβ', 36-38.

6. *Ματθ.* κβ' 39.

7. *Ματθ.* κβ' 40.

8. *Ματθ.* ε', 38.

9. *Ματθ.* ε', 43-44.

πλησίον σου καὶ νὰ μισῆς τὸν ἐχθρόν σου, ἀλλὰ τονίζει ὁ Ἰδιος καὶ λέγει· ἐγὼ σὰς λέγω νὰ ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς σας, νὰ εὐχεσθε δι' ἐκείνους ποὺ σὰς καταρῶνται, νὰ εὐεργετῆτε αὐτοὺς ποὺ σὰς μισοῦν καὶ νὰ προσεύχεσθε δι' ἐκείνους ποὺ σὰς καταδιώκουν.

Πλεῖστα ὅσα χωρία ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν ἠμποροῦμε νὰ ἀναφέρωμεν διὰ τὴν τελείαν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ θὰ περιορισθῶμεν εἰς ὀλίγα ἀντιπροσωπευτικὰ καὶ εἰδικῶς εἰς τὸν ὑπέροχον ὕμνον τῆς ἀγάπης¹⁰.

Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, περιγράφων μὲ παραστατικότητα καὶ χαρακτηριστικὰς παρομοιώσεις τὴν τελείαν ἀγάπην, διὰ νὰ τονίσῃ τὴν ἐξαιρετικὴν τῆς ἀξίαν, λέγει ὅτι, ἐὰν ὁμιλῇ ὅλας τὰς γλώσσας τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ δὲν ἔχη ἀγάπην, ἔχει γίνεαι χαλκὸς ποὺ ἠχεῖ καὶ κύμβαλον ποὺ βγάζει ἀνάρθρους κραυγὰς. Ἀκόμη, λέγει, ἂν ἠμπορῇ νὰ προφητεύῃ καὶ ἂν γνωρίζῃ ὅλα τὰ μυστήρια καὶ ἂν ἔχη ὅλην τὴν γνῶσιν καὶ τὴν πίστιν, ὥστε νὰ ἠμπορῇ νὰ μετακινή βουνά, ἀλλὰ, ἂν δὲν ἔχη ἀγάπην, δὲν εἶναι τίποτα. Καί, ἐὰν ἔχη ξοδέψῃ τὰ πάντα ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του εἰς ἐλεημοσύνας καί, ἂν παραδώσῃ τὸ σῶμα του νὰ καῆ, δὲν ἔχει ὅμως ἀγάπην, δὲν ὠφελεῖται καθόλου. Συνεχίζων δὲ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸν ἐξαιρέτον ὕμνον τῆς ἀγάπης, ἀναφέρει τὶς ιδιότητες αὐτῆς, οἱ ὁποῖες εἶναι ἡ μακροθυμία, δηλαδὴ ἡ μεγαλοψυχία, ἡ χρηστότης, ἡ ταπεινώσις, ἡ εὐπρέπεια, ἡ εἰρήνη καὶ γαλήνη τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ ἡ πραότης, ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀνιδιοτέλεια, ἡ ὑπομονή, ἡ ἐλπίδα καὶ πολλὰς ἄλλες. Καὶ διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμε τὰς ἰδικὰς του λέξεις καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ κειμένου ὅπως εἶναι ἀκριβῶς: «*ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ*» πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει»¹¹. Ἐπίσης ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐγκωμιάζων τὴν ἀγάπην, ὅτι «*ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει*», ἀλλὰ εἶναι πάντοτε σταθερά. Διότι εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ὅλα θὰ καταργηθοῦν καὶ οἱ προφητεῖες καὶ ἡ γνῶσις καὶ τὰ χαρίσματα τῶν γλωσσῶν. Τότε, τίποτε δὲν χρειάζεται ἀπὸ αὐτά, διότι αὐτὴ ἡ γνῶσις τῆς παρούσης ζωῆς εἶναι ἀτελής καὶ περιορισμένη. Ὄταν, ὅμως, ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἀτελὲς θὰ καταργηθῇ. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν δὲ καλύτερον, ἀναφέρει ἐν παραδείγματι ἀπὸ τὴν ζωὴν ταύτην λέγων ὅτι, ὅταν ἦτο νήπιον, ὡς νήπιον ὠμίλει, ὡς νήπιον ἐσκέπτετο καὶ

10. Α' Κορινθ. ιγ', 1-13.

11. Α' Κορινθ. ιγ' 4-7.

ἐσυλλογίζετο. Ὄταν ὁμως ἔγινεν ἀνὴρ, κατηργήθησαν τὰ γνωρίσματα τοῦ νηπίου καὶ ἐφέρετο ὡς ὄριμος ἀνὴρ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τώρα βλέπομεν ὡς εἰς καθρέπτην, ἔχοντες ἀμυδρὰν εἰκόνα, τότε ὁμως θὰ ἴδωμεν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ὅποτε δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ παρεμβληθῆ τίποτε ἐνδιάμεσον. Τώρα γνωρίζω, λέγει, μόνον μέρος τῆς ἀληθείας, τότε ὁμως θὰ ἔχω πλήρη γνώσιν, ὅπως μὲ ἐγνώριζε καὶ ἐμὲ ὁ Θεός. Τώρα μένουσιν αὐτὰ τὰ τρία· πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· ἀλλὰ μεγαλυτέρα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ ἀγάπη.

Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρουσιάζει τὴν ἀγάπην ὡς «*παιδείαν*», παιδαγωγίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον· «*ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μασιγοὶ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται*»¹². Αὐτῆ, ὁμως, ἡ παιδαγωγία ἐξαγιάζει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ὁδηγεῖ ἀναγεννημένον πλέον κοντὰ εἰς τὸν Θεόν.

Τὸ τέλειον παράδειγμα τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης μᾶς τὸ ἔδωσεν ὁ Ἴδιος ὁ Θεός, ὁ Ὅποιος εἶναι ἀγάπη¹³. Οὗτος ἐξ ἀγάπης ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος εἶναι ἡ κορωνὶς τῆς δημιουργίας Του, διὰ νὰ τὸν κάμῃ καὶ αὐτὸν συνεργόν, συμμετόχον καὶ συνεχιστὴν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀγάπης ἔστειλε τὸν Μονογενῆ Του Υἱόν, τὸν ΚΗΙΧ, διὰ νὰ σταυρωθῆ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν οὗτος ἤμαρτε καὶ ἐξέπεσεν τοῦ προορισμοῦ του. Δηλαδὴ ἡ ὁδὸς τῆς τελείας ἀγάπης εἶναι ἐκείνη, ποὺ ὁδεύει πρὸς τὸν Γολγοθᾶ καὶ τὴν Ἀνάστασιν, ἡ ὁδὸς τῆς θυσίας· τὸ εἶπεν αὐτὸ ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός· «*μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ*»¹⁴. Δὲν ἔχει λοιπὸν κανεὶς μεγαλυτέραν ἀγάπην ἀπὸ αὐτὴν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του πρὸς χάριν τῶν φίλων του. Βεβαίως ὁ Χριστὸς τὸ ἐπεβεβαίωσεν αὐτὸ καὶ μὲ τὸ παράδειγμά Του, ἥτοι τὴν σταυρικὴν Του θυσίαν.

Ἀλλὰ τί κάμνει ἡ μητέρα διὰ τὸ παιδί της; Ἀκόμη καὶ τὴν ζωὴν της ἠμπορεῖ νὰ θυσιάσῃ δι' αὐτό.

Τὸ δὲ πλέον χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τελείας ἀγάπης ἠμποροῦμε νὰ λάβωμε καὶ ἀπὸ τὸν ζωϊκὸν κόσμον. Εἶναι αὐτὸ τὸ ἐξαίρετον παράδειγμα τοῦ πελεκάνου, ὁ ὅποιος μὲ τὸ ράμφος του τρυπᾷ τὴν πλευρὰν του, διὰ νὰ ταῖσῃ, μὲ τὸ αἷμα του τὰ τέκνα του, ὅταν εὐρεθοῦν εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον καὶ πρόκειται νὰ πεθάνουν ἀπὸ τὸ φοβερὸν δηλητήριον τοῦ ὄφρου. Ἀποθνήσκει ἡ μήτηρ - πελεκάν, διὰ νὰ ἀναζωογονήσῃ μὲ τὸ αἷμα της τὰ τέκνα της. Παράδειγμα, τὸ

12. Ἐβρ. ιβ' 6.

13. Α' Ἰωάν. δ', 8.

14. Ἰωάν. ιε', 13.

ὅποιον ἐχρησιμοποίηθη μεταφορικῶς διὰ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ Τίμιον Αἷμα Του ἀνεξωογόνησεν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅταν ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὸ φοβερὸν δηλητήριον τοῦ ὄφρα - διαβόλου, ὡς ἀναφέρεται χαρακτηριστικῶς καὶ ἀπὸ τὸν ὑμνωδόν· «ὥσπερ πελεκάν, τετραμένος τὴν πλευράν σου, Λόγε, Σοὺς θανόντας παῖδας ἐξώσας, ἐπιστάξας ζωτικὸς αὐτοῖς κρονοῦς»¹⁵.

Τὴν φιλόφρονον ἀγάπην τὴν δείχνει πολλάκις ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸ χαρακτηριστικὸν παράδειγμα τῆς ἁμαρτωλῆς γυναικός, ἡ ὁποία «... κατεφιλεῖ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ»¹⁶. Εἰς τὴν ἀντίδρασιν δὲ τοῦ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου ἐφιλοξενεῖτο ὁ Χριστός, ἀπήντησεν· «... ἀφένονται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολὺ ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ»¹⁷.

Ἄφου ἀνέφερα ἐν ὀλίγοις τὴν ἔννοιαν τῆς ἀγάπης γενικῶς, μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματά της, θὰ συνεχίσω τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου Συμεών, διὰ νὰ ἴδωμεν πῶς τὴν περιγράφει ὁ ἴδιος.

3. Ἡ ἔννοια τῆς ἀγάπης εἰδικῶς, ὡς περιγράφεται ἀπὸ τὸν ἅγιον Συμεών τὸν Νέον Θεολόγον.

Τὴν ἐνότητα αὐτὴν τὴν ὑποδιαίρω εἰς μικροτέρας μὲ ἀνεξαρτήτους ἐπικεφαλίδας, χωρὶς βεβαίως νὰ εἶναι ἐφικτὴ ἢ ἀποφυγὴ ὠρισμένων ἐπαναλήψεων, διότι ὁ ἅγιος Συμεών πολλάκις χρησιμοποιεῖ εἰς τὰ ἔργα του τὶς ἴδιες εἰκόνας, διὰ νὰ δώσῃ ἔμφασιν καὶ νὰ τονίσῃ τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς ἀγάπης. Ἡ προσπάθειά μου ἐγκεῖται εἰς τὸ ὅτι ἐπιδιώκω νὰ μεταφέρω τὸ ἴδιον πνεῦμα τοῦ ἁγίου Συμεών.

α) Ἡ ἀγάπη ὡς πνευματικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ σχέσις της μὲ τὸν ἐπίγειον καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα.

Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος εἰς τὰ ἔργα του, ἦτοι εἰς τοὺς Κατηχητικὸς καὶ Ἠθικὸς Λόγους, εἰς τὰ Θεολογικὰ καὶ Πρακτικὰ Κεφάλαια, εἰς τὰς Εὐχαριστίας καὶ εἰς τοὺς Ὑμνοὺς του, χρησιμοποιεῖ καὶ τὰς δύο λέξεις, δηλαδὴ καὶ τὴν λέξιν «ἀγάπη» καὶ τὴν λέξιν «ἔρως» ἀποδίδων μὲ αὐτὰς τὴν ἴδιαν ἔννοιαν τῆς ἀγάπης, χωρὶς νὰ

15. Εἶναι ἀδήλου ποιητοῦ. Ἀποδίδονται εἰς τὸν Γερμανόν Β' Κωνσταντινουπόλεως. Ψάλλονται τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν.

16. Λουκ. ζ', 38.

17. Λουκ. ζ', 47.

διακρίνη σαφώς την μίαν από την άλλην. Αυτό ήμπορούμε να το διακρίνωμε καλύτερον εις τὸν Α΄ Κατηχητικὸν λόγον του, ὁ ὁποῖος ἔχει τὸν τίτλον «Περὶ ἀγάπης» καὶ ὑπότιτλον «καὶ ποῖαι εἰσὶν τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ πράξεις. Καὶ μακαρισμὸς πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν ἀγάπην ἐγκάρδιον»¹⁸.

Εἰς τὸν λόγον αὐτὸν ὁ ἅγιος Συμεὼν ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς μοναχοὺς τοὺς λέγει ὅτι, παρ' ὅτι εἶναι νέος καὶ δὲν ἔχει τὴν ἐμπειρίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς «... ὡς πάντων ἔσχατος ὑπάρχων καὶ χρόνω καὶ ἡλικίᾳ ...»¹⁹, ὅμως γνωρίζει ὅτι ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μακαρίζει ἐκεῖνον, πού ὄχι μόνον ὁμιλεῖ, ἀλλὰ καὶ πράττει καὶ ἐφαρμόζει τὰ ὅσα διδάσκει, ὡς λέγει καὶ ὁ Θεῖος Παῦλος· «μακάριος ὁ ποιήσας καὶ διδάξας· οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»²⁰. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτός, λέγει ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἂν καὶ συναισθάνεται ὅτι δὲν ἔχει κάτι καλὸν καὶ ἀγαθὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἐν τούτοις τοὺς παρακαλεῖ ὅλους θεομῶς καὶ τοὺς προτρέπει νὰ μὴν προσέχουν τὸν ἰδικὸν του βίον, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθοῦν τὰ προστάγματα τοῦ Κυρίου καὶ τὶς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων πατέρων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λοιπόν, ἄς γίνῃ μία κοινὴ ὁδὸς εἰς ὅλους, οἱ ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖες θὰ τοὺς ἐπαναφέρουν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὸν Θεόν.

Ἄφου λοιπὸν ἀρχίσουν ἀπὸ διάφορα ἔργα καὶ πράξεις, ὡς νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ διαφορετικοὺς τόπους καὶ πολλὰς πόλεις, προσπαθοῦν νὰ φθάσουν εἰς ἓν κατάλυμα, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐχοντες ὡς ὀροδείκτας τὰς πράξεις, δηλαδὴ τὰς πνευματικὰς ἀρετὰς τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, ὅσοι ἀρχίζουν νὰ βαδίζουν συμφώνως πρὸς αὐτάς, ὀφείλουν νὰ τρέχουν πρὸς ἓνα σκοπὸν, ὡς νὰ θέλουν νὰ φθάσουν εἰς μίαν πόλιν, δηλαδὴ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὡς προελέχθη, ἂν καὶ ἤρχισαν ἀπὸ διαφορετικὰ χωρία καὶ τόπους. Καὶ πάλιν ἐδῶ, λέγει, ὡς πόλιν νὰ ἐννοήσῃς μίαν καὶ ὄχι πολλὰς, τὴν ἁγίαν καὶ ἀχώριστον τριάδα τῶν ἀρετῶν, εἰδικῶς ὅμως τὴν πρώτην ἀπὸ τὰς ἄλλας, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρουν καὶ τελευταίαν, διότι εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν καλῶν καὶ ἡ μεγαλυτέρα ὄλων. Αὐτὴ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ἀγάπην, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ πίστις ἔχει θεμελιωθῆ καὶ ἡ ἐλπίς ἔχει οἰκοδομηθῆ καὶ χωρὶς αὐτὴν κανένα ἀπὸ τὰ ὄντα δὲν ὑπῆρξεν οὔτε θὰ ὑπάρξῃ. Ἐνθουσιασμένος ὁ ἅγιος Συμεὼν ἀπὸ τὴν ὠραιότητα αὐτῆς τῆς θείας ἀγάπης, ἀπὸ τὰ «πολλὰ κάλλη ταύτης τῆς ἀχειροποιήτου καὶ ἀγίας

18. *Φιλοκαλία*, δ.π., Λόγος Α΄ Κατηχητικός, περὶ ἀγάπης, τόμ. 19Γ', σελ. 300 κ. ἐ.

19. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατ. Λόγος Α΄, τόμ. 19Γ', σελ. 300.

20. *Ματθ.* ε', 19.

Σιών»²¹, ἐξυμνεῖ καὶ περιγράφει τὴν πνευματικὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται καὶ τὸν πόθον νὰ ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτήν. Ἀκόμη ἐκδηλώνει καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κάμῃ μετόχους αὐτῆς τῆς πνευματικῆς θεωρίας καὶ εὐφροσύνης καὶ τοὺς ἄλλους. Μόλις «ἐμνήσθην τοῦ κάλλους τῆς ἀμωμῆτου ἀγάπης»²², ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί, συνεχίζει ὁ ἅγιος Συμεών, ἀμέσως τὸ φῶς αὐτῆς εὐρέθη εἰς τὴν καρδίαν μου, συνηρπάγην ἀπὸ τὴν γλυκύτητα αὐτῆς καὶ ἔχασα τὰς ἐξωτερικὰς μου αἰσθήσεις. Ὅταν διαβάζωμεν αὐτὸ τὸ κείμενον, ἐνθυμούμεθα τὴν πνευματικὴν κατάστασιν ποὺ περιγράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον· εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν· ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλήσαι»²³. Ἀκριβῶς ὅ,τι λέγει καὶ ὁ ἅγιος Συμεών. Δηλαδή, μόλις ἡ καρδιά του ἐπλημμύρισεν ἀπὸ τὸ φῶς τῆς θείας ἀγάπης, «ἀπώλεσε τὰς ἐξωθεν αἰσθήσεις ἔκτους ὄλων τῶ βίῳ γενόμενος...»²⁴, ἔχασε τὰς σωματικὰς του αἰσθήσεις καὶ συμάξουσε τελείως τὸν νοῦν του ἀπὸ τὰς βιωτικὰς μερίμνας. Καταγοητευμένος ὁ ἅγιος Συμεών ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀμώμητον ἀγάπην, τὸν θεῖον ἔρωτα, ὡς τὴν ἀποκαλεῖ, συνεχίζει νὰ τὴν ἐξυμνῆ, χρησιμοποιοῦν καὶ εἰκόνας ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον ἔρωτα, θέλων νὰ τονίσῃ τὴν διαφορὰ καὶ τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν δύο. Ἀξίζει, νομίζω, νὰ ἀναφερθοῦν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό· «Ἦ ἀγάπη παμπόθητε, μακάριος ὁ σὲ ἀσπασάμενος, ὅτι οὐκέτι κάλλος γηγενοῦς ἐμπαθῶς ἐπιθυμήσει ἀσπάσασθαι. Μακάριος ὁ σοὶ περιπλακεῖς ἐξ ἔρωτος θείου»²⁵. Μακάριος, λέγει εἰς τὴν συνέχειαν ὁ ἅγιος Συμεών, εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σὲ κατεφίλησεν μὲ πόθον, διότι θὰ πάθῃ τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν πνευματικῶς καὶ θὰ εὐφρανθῆ ψυχικῶς, ἐπειδὴ σὺ εἶσαι ἢ ἀνέκφραστος χαρὰ. Μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ σὲ ἀπέκτησε, διότι δὲν θὰ ὑπολογίση καθόλου τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ σὺ εἶσαι ἀληθῶς ὁ ἀκένωτος πλοῦτος. Διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ἐκεῖνος ποὺ σὲ κυνηγᾷ, ἀλλὰ πλέον ἐπαινετὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ σὲ ἠῦρεν. Ἀκόμη μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἠγαπήθη ἀπὸ ἐσέ, ἔγινεν δεκτὸς ἀπὸ ἐσέ, ἐδιδάχθη ἀπὸ ἐσέ, ἐκατοίκησεν εἰς σέ, ἀλλὰ καὶ ἐτράφη ἀπὸ ἐσέ μὲ τὴν ἀθάνατον τροφήν του τὸν Χριστόν, δηλαδή τὸν Χριστόν καὶ Θεόν μας.

Εἰς τὸ κείμενον αὐτό, ὅπως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα καὶ εἰς τοὺς

21. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Α', τόμ. 19Γ', σελ. 304.

22. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Α', τόμ. 19Γ', σελ. 304.

23. *Β' Κορινθ.* ιβ', 3-4.

24. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Α', τόμ. 19Γ', σελ. 304.

25. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Α' τόμ. 19Γ', σελ. 304.

Ἕμνους, ὁ ἅγιος Συμεὼν περιγράφει τὸν θεῖον ἔρωτα, ὁ ὁποῖος συνταυτίζεται μὲ τὴν θεϊαν ἀγάπην, ὡς φλογερὰ πνευματικὴ ἐπιθυμία ἐνώσεως τῆς καρδίας, τοῦ νοῦ καὶ γενικῶς ὅλης τῆς ὑπάρξεως μὲ τὸν Χριστόν, δηλαδὴ μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὴ ἡ φλογερὰ πνευματικὴ ἐπιθυμία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν ἐπίγειον ἔρωτα καὶ δὲν δημιουργεῖ ἐμπαθεῖς λογισμοὺς, ἡ δὲ ὠραιότης αὐτῆς εἶναι καὶ ἀντίθετος ἀπὸ τὴν ἐπίγειον ὠραιότητα.

Συνεχίζων ὁ ἅγιος Συμεὼν τὸ ἐγκώμιόν του διὰ τὴν θεϊαν ἀγάπην, λέγει· «*ὦ ἀγάπη θεία, ποῦ Χριστὸν περιέχεις; Ποῦ αὐτὸν κατακλύπτεις; Τί τὸν τοῦ κόσμου Σωτῆρα λαβοῦσα, μακρὰν γέγονας ἀφ' ἡμῶν;*»²⁶.

Εἰς τὴν συνέχειαν ὁ Ἅγιος ἀπευθυνόμενος ὡς εἰς πρόσωπον, πρᾶγμα ποῦ ἐπαναλαμβάνει συνήθως, ὅπως καὶ προηγουμένως λέγει· «*ἀγάπη θεία, ἀνοιξε καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀναξιούς μίαν μικρὰν θύραν νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Χριστόν, ποῦ ἔπαθε δι' ἡμᾶς, διὰ νὰ πιστεύσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ θεῖον Του ἔλεος ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνωμεν, ἀφοῦ τὸν ἴδωμεν. Ἄνοιξε καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ ἔλα νὰ ἐνοικήσης μέσα μας καὶ νὰ πρεσβεύσης νὰ συγχωρηθοῦν τὰ πάθη καὶ αἱ κακίαι μας.*».

Ἐς συγχωρηθούμε καὶ ἡμεῖς ἀπὸ Σέ, ἀγία ἀγάπη, λέγει εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου τοῦ ὁ ἅγιος Συμεὼν, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Δεσπότητος μας, ποῦ εἶναι ὁ Χριστός, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ. Τὴ γλυκύτητα αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν γευθῆ κανεὶς, ἐκτὸς διὰ σοῦ.

Ἐπειδὴ σὺ εἶσαι τὸ «τέλος τοῦ νόμου»²⁷, ὁ καθένας τρέχει νὰ σὲ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ ἀγαπηθῆ ἀπὸ Σέ, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιος, ἐὰν τὸ κατορθώσῃ, διότι κάθε ἀθλητῆς δὲν εἶναι βέβαιος ἂν φθάσῃ εἰς τὸ τέλος του²⁸.

Συνεχίζων δὲ ὁ ἅγιος Συμεὼν, ζητεῖ συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, διότι παρεξέκλινε ὀλίγον ἀπὸ τὴν κατήχησιν τοῦ λόγου, ἐπειδὴ παρεκινήθη ἀπὸ τὸν πόθον τῆς ἀγάπης. Διότι τὴν ἐνεθυμήθη καὶ «*εὐφράνθη μου ἡ καρδιά*»²⁹, ὡς λέγει ὁ θεῖος Δαβὶδ καὶ «*ἤρχισα νὰ ἐξυμῶ τὰ θαυμάσια αὐτῆς*». Προτρέπει δὲ ὅλους ὁ ἅγιος Συμεὼν, νὰ καταδιώκουν τὴν θεϊαν ἀγάπην, μὲ ὅλη τους τὴν δύναμιν διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσουν, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲν θὰ διαψευστοῦν αἱ ἐλπίδες

26. Φιλοκαλία, ὁ.π., Κατηχ. Λόγος Α' τόμ. 19Γ', σελ. 306.

27. Ρωμ. ι', 4. Α' Τιμ. α', 5.

28. Α' Κορινθ. θ', 24.

29. Ψαλμ. 15,9' 72,21.

τους. Κυρίως ὁμως προτρέπει ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνει τὸν λόγον.

Βεβαίως, κάθε προσπάθεια καὶ κάθε ἀσκησις, ἡ ὁποία γίνεται μὲ πολλοὺς κόπους, ἀλλὰ δὲν καταλήγει εἰς τὴν ἀγάπην μὲ συντετριμμένον τὸ πνεῦμα, δηλαδὴ μὲ ταπεινώσιν, εἶναι ἀνώφελος. Διότι μὲ καμμίαν ἄλλην ἀρετὴν καὶ ἐκπλήρωσιν θείας ἐντολῆς δὲν δύναται κάποιος νὰ ἀναγνωρισθῆ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁ Ἴδιος εἶπεν· «ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις»³⁰.

Χάριν αὐτῆς τῆς ἀγάπης «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ὑμῖν»³¹. Δηλαδὴ ἐνηνθρώπησεν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἀγάπης, ὑπέμεινεν ἐκουσίως τὰ φρικτὰ πάθη καὶ τὴν Σταύρωσιν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδου τὸ πλάσμα του, δηλαδὴ τὸν ἄνθρωπον. Σκοπὸς Του δὲ εἶναι, ἀφοῦ τὸν ἀναλάβῃ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ πάλιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἴδου ἡ ἀνιδιοτελεῆς ἀγάπη, ἡ ἀγάπη τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τῆς θυσίας, ὡς ἐτονίσθη καὶ προηγουμένως.

Ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι πρὸς χάριν αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἔτρεξαν ἐκείνον τὸν ἀκατάπαυστο δρόμον καὶ ὄλην τὴν οἰκουμένην, ἀφοῦ τὴν ἐσαγήνευσαν μὲ τὴ σαγήνη τοῦ λόγου, τὴν ἐβγαλαν ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς εἰδωλομανίας καὶ τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸν σωτήριον λιμένα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Πρὸς χάριν αὐτῆς τῆς ἀγάπης οἱ ἅγιοι μάρτυρες ἔχυσαν τὸ αἷμα των, δηλαδὴ ὠδηγήθησαν εἰς τὸ μαρτύριον, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὸν Χριστόν. Δι' αὐτὴν οἱ θεοφόροι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης ἔδωσαν προθύμως τὴν ζωὴν των ὑπὲρ τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν ἐξεφώνησεν αὐτὸν τὸν πρῶτον Κατηχητικὸν λόγον, ὅταν ἐγινεν ἠγούμενος εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Διὰ τοῦτο προτρέπει τοὺς ἀδελφοὺς μοναχοὺς νὰ προσπαθήσουν νὰ λατρεύουν τὸν Θεὸν ἐκτὸς ὅλων τῶν ἄλλων ἀρετῶν «καὶ διὰ τῆς εἰς ἀλλήλους ἀγάπης», διὰ νὰ χαίρεται καὶ ὁ ἴδιος, ὡς πνευματικὸς των πατέρ. Διότι αὐτοὶ εἶναι τὸ καύχημα καὶ ἡ σφραγὶς τῆς ἰδικῆς του διδασκαλίας³². Ὅταν καλλιεργοῦν αὐτὴν τὴν ἀγάπην, προοδεύουν πνευματικῶς, διότι ἡ ἀγάπη εἶναι μεγάλη πνευματικὴ ἀρετὴ, εἶναι ἡ

30. Ἰωάν. ιγ', 34-35.

31. Ἰωάν. α', 14.

32. Φιλοκαλία, δ.π., Κατηχ. Λόγος Α' τόμ. 19Γ', σελ. 310.

χαρὰ τῶν καρδιῶν, ἡ κινητήριος δύναμις καὶ ἡ ἔμπνευσις τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

β) Ἡ ἀγάπη ὁδηγὸς τῆς μεθέξεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς υἰοθεσίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πρῶτον Κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἁγίου Συμεῶν καὶ ὁ ὄγδοος Κατηχητικὸς λόγος αὐτοῦ ἀναφέρεται αὐτοτελῶς εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. Ἀκόμη εἰς τὸ ὅτι, ἂν δὲν γίνωμεν ἀπὸ ἐδῶ ἢδὴ μὲ προθυμίαν μέτοχοι τῆς μεθέξεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οὔτε πιστοὶ καὶ Χριστιανοὶ ἠμποροῦμε νὰ εἴμαστε, ἀλλὰ οὔτε θὰ γίνωμεν υἱοὶ καὶ τέκνα τοῦ Θεοῦ³³.

Ἐκεῖνος, τονίζει ὁ ἅγιος Συμεῶν, ὁ ὁποῖος ἔχει φθάσει εἰς αὐτὴν τὴν θεῖαν ἀγάπην, ἐπιθυμεῖ καὶ προσπαθεῖ νὰ φθάσουν καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖ, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ μόνον τὴν σωτηρίαν τοῦ ἑαυτοῦ του. Χρησιμοποιεῖ δὲ ὅλα τὰ καλὰ τεχνάσματα καὶ προσποιεῖται διαφοροτρόπως διὰ νὰ κερδίσῃ καὶ ἄλλας ψυχὰς εἰς τὸν Χριστόν, ὥστε ὅλοι νὰ σωθοῦν καὶ νὰ γίνουν κληρονόμοι καὶ συγκληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅπως ἔκανε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος³⁴. Διότι, ἀφοῦ ἠνώθη μὲ αὐτοὺς πνευματικῶς, μὲ τὴν ἀγάπην ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, προτιμοῦσε νὰ μὴν εἰσέλθῃ οὔτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτοῦς. Ἦθελε καὶ ἐπεθύμει νὰ σωθοῦν ὅλοι μαζί. Κι ἀναφωνεῖ ὁ ἅγιος Συμεῶν ἐνθουσιασμένος: «ὁ δεσμὸς ἅγιος, ὁ δύναμις ἄφατος, ὁ ψυχῆς οὐρανόφρονος, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν θεοφορομένης καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγάπῃ καὶ τῇ τοῦ πλησίον σφόδρα τετελειωμένης»³⁵. Ἐκεῖνος, τονίζει ὁ ἅγιος Συμεῶν, ποῦ ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὅλος Ἀγάπη, ἀγωνίζεται νὰ φυλάττῃ ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ δὲ γεννηθῇ ἄνωθεν³⁶, γίνεται τέκνον τοῦ Θεοῦ³⁷, καὶ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναγνωρίζεται ὄντως ἀπὸ ὅλους ὡς πιστὸς Χριστιανός. Διότι μὲ τὴν ἐργασίαν αὐτῆν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ φυτρώνει μέσα μας, ὡς πολύχυμος καρπός, ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ πρὸς τὸν πλησίον συμπάθεια, ἡ πραότης, ἡ ταπεινώσις³⁸, ἡ ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν³⁹, ἡ ἀγνότης καὶ καθαρότης τῆς καρδίας, μὲ

33. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Η' τόμ. 19Δ', σελ. 18.

34. *Β' Κορινθ.* ιβ', 2-3.

35. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Η' τόμ. 19Δ', σελ. 22.

36. *Ἰωάν.* γ', 3.

37. *Ἰωάν.* α', 12.

38. *Κολασ.* γ', 12.

39. *Ματθ.* ε', 10.

τὴν ὁποῖαν ἀξιούμεθα νὰ βλέπωμεν τὸν Θεόν⁴⁰. Σύνδεσμος ὁμῶς τῆς τελειότητος εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «ἐπὶ πάνσι δὲ τούτοις (ἐνδύσασθε) τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος»⁴¹.

Εἰς ἄλλο σημεῖον αὐτοῦ τοῦ λόγου ὁ ἅγιος Συμεὼν τονίζει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἐξουσίαν νὰ γίνῃ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, γνωρίζει μὲ ποῖα ἔργα καὶ ποῖες ἐντολὲς ὀφείλει νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν καὶ δόξαν. Ἄν ὁμῶς ὅλα αὐτὰ τὰ περιφρονήσῃ καὶ προτιμήσῃ τὰ ἐπίγεια ἀντὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ τὴν πρόσκαιρον δόξαν ἀντὶ τῆς αἰωνίου, αὐτὸς δικαίως, θὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ θὰ καταδικασθῇ μαζὶ μὲ τοὺς ἀπίστους καὶ μὲ τὸν διάβολον. Βεβαίως δὲν εἶναι τίποτε μεγαλύτερον εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὸ νὰ γίνῃ κάποιος υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμος αὐτοῦ καὶ συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ⁴².

Διότι ἐκπίπτουν τῆς υἰοθεσίας ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν καὶ ἀποδέχονται μὲν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἐπιζητοῦν δὲ τὴν δόξαν ἀπὸ τὸν Θεόν, ὡς λέγει πάλιν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «πῶς δύνασθε πιστεῦειν δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, τὴν δὲ δόξαν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ μὴ ἐπιζητοῦντες;»⁴³. Δὲν εἶναι τίποτε πῶς ἀνόητον ἀπὸ τὸ νὰ παρακοὴ κανεῖς εἰς τὸν Θεόν καὶ νὰ μὴ προσπαθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν υἰοθεσίαν αὐτοῦ. Ὅποιος πιστεύει καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ μόνος Δεσπότης καὶ Δημιουργὸς καὶ Κύριος τῶν πάντων, ὅτι εἶναι ἀθάνατος, αἰώνιος, ἀκατάληπτος, ἀπερίγραπτος, ἀφθαρτος καὶ ὅτι ἡ βασιλεία Του θὰ εἶναι αἰώνιος καὶ χωρὶς τέλος, αὐτὸς, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεὼν, σίγουρα θὰ τὸν ποθήσῃ καὶ θὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ γίνῃ, ἂν ὄχι υἱὸς Του, ἕνας ἀπὸ τοὺς δούλους του, ποὺ θὰ εἶναι πάντα κοντὰ Του.

Ἡ μόνη ἀσφαλῆς ὁδὸς καὶ ὁ μόνος ὁδηγὸς ποὺ ὁδηγεῖ κάποιον κοντὰ εἰς τὸν Θεόν εἶναι ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ κυρίως ἡ ἀγάπη. Χαρακτηριστικὸν παράδειγμα εἶναι οἱ πέντε μωρὲς παρθένες, οἱ ὁποῖες ἦσαν μὲν εὐσεβεῖς, ἀλλὰ δὲν εἶχον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅποτε ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ἤκουσαν ἀπὸ τὸν Κύριον· «... οὐκ οἶδα ὑμᾶς»⁴⁴.

40. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος Η' τόμ. 19Δ', σελ. 30.

41. *Κολασ.* γ', 14.

42. *Ρωμ.* η', 17.

43. *Ἰωάν.* ε', 44.

44. *Ματθ.* κε', 12.

Και όχι μόνον αὐταί, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἐβαπτίσθησαν μὲν καὶ φέρουν τὸ ὄνομα «*χριστιανοί*», ἀλλὰ δὲν μετέχουν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δηλαδή δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἔχουν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐξ αἰτίας τῆς πονηρίας καὶ τοῦ ἀκαταστάτου καὶ ἁμαρτωλοῦ βίου τους. Οὗτοι δὲν εἶναι ἄξιοι τοῦ ὀνόματος, μὲ τὸ ὅποιον ὠνομάσθησαν, οὔτε ἐγίναν τέκνα τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ ἔμειναν σάρκες καὶ αἵματα, νεκροὶ κατὰ Θεόν, διότι δὲν ἐπεδίωξαν ποτὲ νὰ λάβουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Βεβαίως ὅλοι αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ γίνουν κύριοι οὔτε τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκὸς των, τονίζει ὁ ἅγιος Συμεὼν, οὔτε τῶν ψυχικῶν παθῶν τους, χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ὁ Ἴδιος εἶπεν «*χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν*»⁴⁵.

γ) Ὁ συμβολισμὸς τῆς ἀγάπης ὡς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα μὲ κεφαλὴν τὸν Χριστόν.

Τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀγάπης συμβολίζει ὁ ἅγιος Συμεὼν μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχουν συμβολικῶς ὅλες οἱ ἀρετές, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἀτελές, ἂν ἔλλπεν ἡ κεφαλὴ, πὺ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ ἀγάπη, δηλαδή ὁ Χριστός. Ἀξίζει, νομίζω, νὰ ἀναφερθῆ τὸ χαρακτηριστικὸν κείμενον ἀπὸ τὸν τέταρτον Ἠθικὸν λόγον τοῦ ἁγίου Συμεὼν, ὅπου περιγράφεται αὐτὸς ὁ συμβολισμὸς. «*Ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα, ἔχον πάντα τὰ μέλη, τῆς δὲ κεφαλῆς ἐστερημένον, νεκρὸν ἐστὶν εἰς ἅπαν καὶ ἀνενέργητον, καὶ πάλιν ἡ κεφαλὴ δίχα τοῦ λοιποῦ ὅλου σώματος αὐτὴ μὲν καθ' ἑαυτὴν κεφαλὴ ἐστὶ, κεχωρισμένη δὲ τούτου τυγχάνουσα, τὰς ἑαυτῆς ἐνεργείας δεικνύειν οὐ δύναται...*»⁴⁶.

«*Διὰ δὴ τοῦτο, ἵνα μὴ ἀτελὲς τὸ τῆς ἡλικίας Χριστοῦ μέτρον εἰσώμεν, ὡσπερ κεφαλὴν τῷ ὄντι τὴν ἀγάπην ἐπιτίθεμεν ἐπ' αὐτῆ, οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν τοῦτο νοήσαντες ἢ συσκευάσαντες, ἄπαγε, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἁγίου ἐκείνου Πνεύματος, διδαχθέντες ...*»⁴⁷

Εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ ἅγιος Συμεὼν, λέγει, ὅτι ἡ πίστις βεβαίως μὲ τὴν μεσιτείαν τῆς ἐλπίδος, προθυμουμένη ἀνεπιστήτως καὶ ἀοράτως, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ νήπια, διδασκομένη καὶ ἱκανομένη ἀπὸ τὴν ἁγίαν ἀγάπην, ἐπιτελεῖ ὅλα τὰ προαναφερθέντα. Ἀφοῦ κάνει ὅλα αὐτά, τρέφει, θεραπεύει καὶ προσπαθεῖ νὰ αὐξάνῃ μὲ αὐτὰ τὴν κεφαλὴν, δηλαδή τὴν ἰδίαν ἀγάπην. Ἡ ἀγάπη λοιπὸν

45. Ἰωάν. ιε', 5.

46. Φιλοκαλία, ὁ.π., Ἠθικὸς Λόγος Δ' τόμ. 19B', σελ. 390.

47. Φιλοκαλία, ὁ.π., Ἠθικὸς Λόγος Δ' τόμ. 19B', σελ. 392.

αὐτή, δηλαδή ἡ κεφαλὴ ὅλων τῶν ἀρετῶν, εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ Θεός. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἐκχύνεται εἰς τὰς καρδίας μας πλουσίως, δηλαδή ἡ μετουσία καὶ μέθεξις τῆς θεότητος Αὐτοῦ, μετὴν ὁποῖαν ἐνούμεθα μετὸν Θεόν. Δι' αὐτὴν τὴν ἀγάπην ἐγραψεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος: «*ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον*»⁴⁸, δηλαδή ὁποῖος φοβεῖται δὲν ἔχει τελειωθῆ εἰς τὴν ἀγάπην. Καὶ ἀκόμη, «*ἴδετε ποίαν ἀγάπην μᾶς ἔδωκεν ὁ Πατήρ, διὰ τὸ κληθῶμεν τέκνα Θεοῦ*». Ἀγάπην ἐδώ καλεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μετὸ ὁποῖον ἀπολαμβάνομε καὶ τὴν υἰοθεσίαν, ὅπως εἴπαμε προηγουμένως. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συνυπάρχουν καὶ ἐνεργοῦν μαζὶ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀντίφασις, ποῦ παρουσιάζεται ἐδώ εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ ἁγίου Συμεῶν, εἶναι φαινομενικὴ. Αὐτὴ, λοιπόν, τὴν ἀγάπην ἠμπορεῖ κάποιος νὰ τὴν ἰδῆ καὶ νὰ τὴν λάβῃ καὶ συνειδητῶς νὰ τὴν ἀποκτήσῃ ὡς κεφαλὴν του, ἐφοῦ τηρήσῃ στερεὰ καὶ ἀκράδαντη τὴν πίστιν του εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐποικοδομήσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὴν μετὸ προσοχὴν ὅλας τὰς ἀρετάς. Αὐτὸς ποῦ δὲν εἶδεν αὐτὴ τὴν ἀγάπην, οὔτε ἠνώθη μαζὶ τῆς, οὔτε ἔγινεν μέτοχος τῆς γλυκύτητος αὐτῆς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἀγαπήσῃ ἐπαξίως. Πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ αὐτὸν ποῦ δὲν εἶδεν; «*Ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;*»⁴⁹. Ἐὰν δὲν ἀγαπήσῃ κάποιος τὸν Θεὸν μετὸ ὅλην τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, συμφώνως πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας καὶ μετὴν ὑπάρχουσαν εἰς ἡμᾶς ψυχικὴν διάθεσιν καὶ ἀγαπητικὴν δύναμιν, δὲν θὰ ἀξιωθῆ νὰ τὸν ἴδῃ. Διότι «*αὐτὸς ποῦ με ἀγαπᾶ*», λέγει ὁ Χριστός, «*θὰ ἀγαπηθῆ ἀπὸ τὸν Πατέρα μου*». Καὶ πάλι, καὶ «*ἐγὼ θὰ τὸν ἀγαπήσω καὶ θὰ ἐμφανίσω εἰς αὐτὸν τὸν ἑαυτὸν μου*»⁵⁰. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ γίνεται φανερόν ὅτι, ἐὰν δὲν ἀγαπήσῃ κάποιος τὸν Θεὸν μετὸ ὅλην τὴν ψυχὴν του καὶ δὲν δεῖξῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, μετὴν ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, δὲν θὰ ἀξιωθῆ τῆς φανερώσεως Αὐτοῦ, μετὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐπίσης δὲν θὰ ἀποκτήσῃ τὴν κεφαλὴν του, ποῦ εἶναι ὁ Θεός, ἀλλὰ θὰ εἶναι νεκρὸν σῶμα εἰς τὰ πνευματικὰ του ἔργα, τὸ ὁποῖον στερεῖται τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων, τὸν Χριστόν. Τονίζει ἐδώ ὁ ἅγιος Συμεῶν, ὅπως καὶ προηγουμένως, καὶ λέγει ὅτι μόνον ἐπάνω εἰς τὴν βάσιν μᾶς ἀληθοῦς πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μετὸ ἀρετάς, ποῦ ἔχουν οἰκοδομηθῆ ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν βάσιν, ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς τὴν ἀγάπην. Ἡ

48. Α' Ἰωάν. δ', 18.

49. Α' Ἰωάν. δ', 20.

50. Ἰωάν. ιδ' 21.

μέθεξις λοιπὸν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ υἰοθεσία, τὴν ὁποίαν ἀποκτοῦμε, μᾶς δίδουν τὴν ἀγάπην, χωρὶς δὲ αὐτὴν εἶναι κανεὶς νεκρός. Αὐτοὶ ποὺ εἶναι ἄξιοι νὰ ἐνωθοῦν μὲ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ τὸν ἀποκτήσουν κάμνοντες Αὐτὸν κεφαλὴν τῆς, αὐτοὶ γίνονται «θέσει Θεοῦ»⁵¹, ὅμοιοι μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Κι αὐτὸ εἶναι ἓνα θαῦμα, διότι ὁ οὐράνιος Πατὴρ τοὺς ἐνδύει μὲ τὴν στολὴν τὴν πρώτην⁵², τὸ ἱμάτιον τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶχεν ἐνδυθῆ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Αὐτὸ ἀκριβῶς λέγει· «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε»⁵³, δηλαδὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον μεταμορφώνει θεοπρεπῶς ὅλους αὐτοὺς μὲ κάποιαν ξένην καὶ ἀνέκφραστον καὶ θείαν ἀλλοίωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Δαβὶδ· «αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου»⁵⁴.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν, ὅταν ὁμιλῇ διὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ σώματος μὲ τὴν κεφαλὴν, ποὺ εἶναι ἡ ἀγάπη ἢ ὁ Χριστός, ὅπως εἶδαμε προηγουμένως, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐννοεῖ τὴν μυστικὴν ἔνωσιν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν, δηλαδὴ τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐνοίκησιν τῆς Ἁγίας Τριάδος μέσα του. Δηλαδὴ αὐτὸ ποὺ εἶπαμε ἀνωτέρω ὅτι ὁ ἀνθρώπος γίνεται «θέσει» ἢ κατὰ χάριν Θεός.

δ) Ἡ ἀγάπη πολυτιμωτέρα τοῦ μαργαρίτου καὶ μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν.

Ὅπως ἀνέφερα προηγουμένως καὶ ὁ ὄγδοος Ἠθικὸς Λόγος τοῦ ἁγίου Συμεὼν φέρει τὸν αὐτοτελῆ τίτλον «περὶ ἀγάπης Θεοῦ καὶ πίστεως καὶ ὅπως τις ἐγκύμων γίνεται τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης» καὶ ὑπότιτλον «καὶ περὶ ἐλλάμψεως καὶ θεωρίας φωτὸς καὶ μυστικῆς ὁμιλίας τοῦ Πνεύματος»⁵⁵.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ ἅγιος Συμεὼν τονίζει ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὡς Σωτὴρ, ὄχι νὰ κρίνῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσῃ τὸν ἀνθρώπον, ὡς ὁ Ἰδιος εἶπεν· «οὐκ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον»⁵⁶. Θέλων δὲ νὰ δεῖξῃ τὸν τρόπον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, λέγει· «οὕτω γὰρ ἠγάπησέν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»⁵⁷.

51. Φιλοκαλία, δ.π., Ἠθικὸς Λόγος Δ' τόμ. 19Α', σελ. 396· Ὑμνος ε', 25, τόμ. 19Ε', σελ. 88.

52. Λουκ. ιε', 22.

53. Γαλάτ. γ', 27.

54. Ψαλμ. 76,11.

55. Φιλοκαλία, δ.π., Ἠθικὸς Λόγος Η' τόμ. 19Γ', σελ. 60.

56. Ἰωάν. ιβ', 47, γ', 17.

57. Ἰωάν. γ', 16.

Ἐχοντας θέσει τὸν σκοπὸν τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἀπευθύνει τὸ ἐρώτημα: ποιὸς ἄνθρωπος, λέγει, ποῦ πιστεύει μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν του καὶ γνωρίζει ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἦλθε νὰ τὸν κρίνῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν σώσῃ, δὲν θὰ τὸν ἀγαπήσῃ μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ καὶ τὴν διάνοια; Μάλιστα δὲ ὅταν ἀκούσῃ ὅτι Αὐτὸς ἔπαθε ὅλα αὐτὰ τὰ φρικτὰ πάθη, δηλαδὴ τὴ γέννησίν Του εἰς τὸ σπήλαιον, τὴν φυγὴν Του εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ταπεινώσιν Του δηλαδὴ, ἐνώ ἦτο Θεός; Καὶ τὰ πιὸ φοβερὰ ἀκόμη, δηλαδὴ τὴν προδοσίαν τοῦ μαθητοῦ, τοὺς ἐμπαιγμούς, τὰς μάστιγας, τὰ ἐμπτύσματα, τοὺς κολαφισμούς, τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τέλος αὐτὸ τὸν ἐπονείδιστον θάνατον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ὅλα αὐτὰ πρὸς χάριν του; Ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπέμεινε ταπεινά, μὲ πραότητα καὶ ἀνεξικακία καὶ προσηύχето μὲ μακροθυμία δι' ὅλους ἐκείνους, ποῦ τὸν ἐβασάνιζον, νὰ τοὺς συγχωρήσῃ ὁ Οὐράνιος Πατὴρ Του καὶ νὰ μὴ καταλογίσῃ τὴν ἁμαρτία τῶν σταυρωτῶν Του. Ὅταν, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ ἄνθρωπος ἀναλογισθῆ καὶ ἐνθυμηθῆ ὅλα αὐτὰ ὅτι ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι Θεός, ὁμοούσιος καὶ ὁμόθρονος μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔσαρκώθη καὶ ἔπαθεν ὅλα αὐτὰ τὰ βασανιστήρια ἀπὸ τὴν ἀπειρον ἀγάπην πρὸς αὐτόν, ἀκόμη καί, ἂν εἶναι πιὸ σκληρὸς καὶ ἀπὸ τὴν πέτραν, δὲν θὰ μαλακώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του; Ἀκόμη καί, ἂν εἶναι πιὸ παγωμένος ἀπὸ τὸ κρῦσταλλον, δὲν θὰ θερμανθῆ καὶ γλυκάνῃ εἰς τὴν καρδίαν του, ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην;

Διὰ νὰ τονίσῃ ἀκόμη περισσότερο ὁ ἅγιος Συμεὼν τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀναφέρει τὸ παράδειγμα τοῦ μαργαριταριοῦ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ κογγύλι, ἀνοίγει δὲ καὶ συλλαμβάνεται ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἀστραπὴν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ σπεῖρεται ὡς δρόσος, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἄς ἴδωμεν τὸ ὑπέροχον αὐτὸ παράδειγμα μὲ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Συμεὼν: «Ὡσπερ γὰρ λέγουσιν ἐν τῇ κόχλῳ τὸν μαργαρίτην, ἀνεωγμένης ἐκείνης, ἐκ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκ τῆς ἀστραπῆς ἐν αὐτῇ συλλαμβάνεσθαι, οὕτω καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην λογίζου ἐν ἡμῖν σπεῖρεσθαι. Ἀπὸ γὰρ τῶν εἰρημένων αὐτοῦ παθημάτων ἀκούουσα ἡ ψυχὴ καὶ κατὰ μικρὸν πιστεύουσα, ἀναλόγως τῆς πίστεως αὐτῆς διανοίγεται, ὑπὸ ἀπιστίας ἡσφαλισμένη πρότερον οὔσα· ἐπὰν δὲ διανοιχθῆ, ὡσπερ δρόσος οὐράνιος, ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγάπη, ἣτις ἐστὶν ἀρρητῶ φωτὶ συνημμένη, δίκην ἀστραπῆς νοερώς ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐμπίπτουσα, ὡς μαργαρίτης ἀποτελεῖται φαεινός»⁵⁸.

58. Φιλοκαλία, ὁ.π., Ἠθικός Λόγος Η' τόμ. 19Γ', σελ. 64.

Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἦτο προηγουμένως ἠσφαλισμένη ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, μόλις ἀναλογισθῆ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ, ἐμπίπτει εἰς τὰς καρδίας μας, ὡς δρόσος οὐράνιος, μὲ μορφὴν ἀστραπῆς νοερώς ἢ θεία ἀγάπη, γεμάτη ἀπὸ τὸ θεῖο φῶς καὶ γίνεται ὡς εἷς φωτεινὸς μαργαρίτης. Δι' αὐτὸν τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, λέγει, ὁ Κύριος ὅτι ὁ ἔμπορος, ποὺ τὸν ἤρπεν, ἔφυγε καὶ ἐπώλησεν ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἠγόρασεν αὐτὸν τὸν ἓνα καὶ μοναδικὸν μαργαρίτην⁵⁹.

Κι ἐκεῖνος, συνεχίζει ὁ ἅγιος Συμεών, ὁ ὁποῖος ἠξιώθη νὰ πιστεύσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ποὺ εἶπαμε καὶ νὰ εὔρη τὸν νοητὸν μαργαρίτην τῆς θείας ἀγάπης, δὲν ἀνέχεται νὰ μὴ περιφρονήσῃ τὰ πάντα καὶ νὰ διαμοιράσῃ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, μέσκοπὸν νὰ κρατήσῃ ἀσφαλῆ καὶ ἀμείωτον τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία αὐξάνεται εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνου, ποὺ τὴν προὔτιμισε, γίνεται εἰς αὐτὸν μέγα θαῦμα ἀνεκφραστον καὶ ἀνεκδιήγητον. Αὐτὸ τὸ «*θαῦμα τῶν θαυμάτων*» δὲν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ κατανοητὸν οὔτε μὲ τὸ νοῦ, ἀλλὰ οὔτε νὰ ἐκφρασθῆ μὲ λόγια.

Ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη ἀπὸ ὅλα καὶ ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες ἀρετές, αὐτὸς ὁ πολύτιμος μαργαρίτης, ἐπιτυγχάνει καὶ τὰ πλέον ἀπίθανα. Αὐτὸ τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον περιγράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅπως ἐλέχθη καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς τῆς ἐργασίας, εἰς τὸν ὑπέροχον ὕμνον τῆς ἀγάπης, τὸ περιγράφει ὁ ἅγιος Συμεών εἰς τοὺς ὕμνους του μὲ ἔντεχνον καὶ ποιητικὸν τρόπον·

*«ἄκουε δὲ τῆς ἀγάπης,
εἴ βούλει τὰς ἐνεργείας
καὶ μαθήσῃ, πῶς ὑπάρχει
μειζῶν πάντων ἡ ἀγάπη!*

.....
*τοῦ καὶ τὸ σῶμα εἰς καῦσιν
ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἐκδοῦναι
μειζῶν ἔστιν ἡ ἀγάπη»⁶⁰.*

Καὶ ὁ ἅγιος Συμεών, ὅπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐμφορεῖται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας τοῦ εὐαγγελίου, ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀγάπης. Ὁ μὲν Ἀπόστολος Παῦλος, λέγει· «*νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μειζῶν δὲ τούτων ἡ ἀγάπη*»⁶¹. Ὁ δὲ Ἅγιος Συμεών, λέγει·

«ἀρετῶν πασῶν ἡ πρώτη

59. *Ματθ.* ιγ', 46.

60. *Φιλοκαλία*, δ.π., Ὕμνος ιζ', 289-292· 303-305, τόμ. 19Ε', σελ. 186.

61. *Α' Κορινθ.* ιγ' 13.

*βασιλὶς τε καὶ κυρία
ἔστιν ὄντως ἡ ἀγάπη»⁶².*

Βεβαίως ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς προηγούνται ἀπὸ τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ ἀνώτερος καὶ ἀσύγκριτος μαργαρίτης.

ε) Ἡ ἀγάπη ὡς θεῖον φῶς, πῦρ, φωτεινὴ νεφέλη καὶ ἀποκάλυψις.

Ὅταν ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου ἐνωθῇ μὲ τὸν Θεόν, πού εἶναι Ἄγάπη, τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται «ἔξω τοῦ κόσμου οὐ τῷ σώματι ἀλλὰ ταῖς αἰσθήσεσιν πάσαις»⁶³ καὶ εὐρίσκεται ὅλος μέσα εἰς ἐν οὐράνιον φῶς. Ἀντιλαμβάνεται καὶ βλέπει αὐτὸ τὸ φῶς καὶ νομίζει ὅτι αὐτὸ τὸ φῶς ἔχει τὴν ἀρχὴν ἄνωθεν. Ἀναζητῶν δὲ καὶ διαλογιζόμενος ἀνακαλύπτει ὅτι αὐτὸ τὸ φῶς δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν, οὔτε τέλος, οὔτε μεσότητα. Ἀκούει δὲ μέσα του μυστικὴν φωνὴν νὰ τοῦ λέγῃ «Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα», δηλαδή ὅλη ἡ Ἁγία Τριάς ἐνοικεῖ εἰς τὴν καρδίαν του καὶ οὗτος ἔχων τοιαύτην χαρὰν ἐξίσταται καὶ θαυμάζει. Κάτι παρόμοιον εἶδε καὶ ἔζησεν καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος «ἠρπάγη εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα»⁶⁴, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζεν ἂν ἦτο μὲ τὸ σῶμα ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος. Αὐτὸ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον τὸν περιλοῦει καὶ τὸν κάμνει νὰ ἀστράπτῃ καὶ αὐτόν, τὸ περιγράφει εἰς τοὺς ὕμνους του πολὺ ἔντονα λέγων ὅτι ὅλο του τὸ εἶναι φωτίζεται τότε ἀπ' αὐτὸ τὸ οὐράνιον φῶς, τὸ δὲ πρόσωπόν του λάμπει, ὅπως τὸ πρόσωπον τοῦ «ποθητοῦ Του». Ἀκόμη, λέγει, ὅτι ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του γίνονται «φωτοφόρα», διότι μετέχει αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ φωτός καὶ τῆς θείας δόξης. Τότε ἡ καρδιά του εὐφραίνεται ἀπὸ τὴν γλυκύτητα, τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἐκπαγλο ὠραιότητα τῆς θείας ἀγάπης. Ἄς ἴδωμεν ὁμως πῶς περιγράφει αὐτὸ ὁ ἅγιος Συμεὼν μὲ τὰ ἰδικά του λόγια:

*«λογιζομένου μου, αὐτὸς εὐρίσκεται ἐντός μου,
ἐνδον ἐν τῇ ταλαίνῃ μου καρδίᾳ ἀπαστράπτων,
πάντοθεν περιλάμπων με τῇ ἀθανάτῳ αἴγλῃ,
ἅπαντα δὲ τὰ μέλη μου ἀκτιῶσι καταυγάζων;*

*.....
καὶ ἐμφοροῦμαι τῆς αὐτοῦ ἀγάπης καὶ τοῦ κάλλους,
καὶ ἡδονῆς καὶ γλυκασμοῦ ἐμπύπλωμαι τοῦ θείου.
Μεταλαμβάνω τοῦ φωτός, μετέχω καὶ τῆς δόξης,*

62. Φιλοκαλία, δ.π., Ὕμνος ιζ' 474-476, τόμ. 19Ε', σελ. 196.

63. Φιλοκαλία, δ.π., Ἠθικὸς Λόγος Η' τόμ. 19Γ', σελ. 66.

64. Β' Κορινθ. ιβ' 4.

*καὶ λάμπει μου τὸ πρόσωπον ὡς καὶ τοῦ ποθητοῦ μου
καὶ ἅπαντα τὰ μέλη μου γίνονται φωτοφόρα*⁶⁵.

Περιχαρῆς γενόμενος ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ θείου φωτός ὁ ἅγιος Συμεὼν περιγράφει αὐτὴ τὴν ἄκτιστον ἀγάπην, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀνάμεσα εἰς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ὡς πῦρ καὶ λάμπιν, ἡ ὁποία θερμαίνει τὴν καρδίαν του καὶ ἀνάπτει τὴν φλόγαν πρὸς τὸν θεῖον ἔρωτα. Ἀκόμη περιγράφει ὁ ἅγιος Συμεὼν αὐτὴ τὴν μυστικὴν ἐμπειρίαν τῆς ἀγάπης, ὡς φωτεινὴν ἀποκάλυψιν. «*Ἐνῶ, λέγει, κάθεται μέσα εἰς τὸ κελλί του εἴτε νύκτα, εἴτε ἡμέρα καὶ προφανῶς προσεύχεται συνυπάρχει κοντὰ του ἀφανῶς καὶ ἀγνώστως καὶ ἡ ἀγάπη. Αὐτὴ ἂν καὶ εἶναι ἐκτὸς τῶν κτισμάτων ὄλων, πάλιν εἶναι καὶ μαζὶ μὲ ὄλα. Εἶναι δὲ πῦρ καὶ λάμπις καὶ νεφέλη φωτός καὶ ἥλιος λαμπερός. Ὡς πῦρ ποὺ εἶναι, θερμαίνει τὴν ψυχὴν, φλέγει τὴν καρδίαν καὶ τὴν διεγείρει πρὸς τὸν πόθον καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Δημιουργοῦ τῆς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἀνάψῃ καὶ γίνῃ ὄλη μία φλόγα, ὅπως μία ἀκτινοβόλος λάμπις, πετάει γύρω μου ὄλη καὶ μὲ ἀγκαλιάζει ἀφήνοντας εἰς τὴν ψυχὴν μου τὰς φεγγοβόλους ἀκτίνας. Τότε λαμπρύνει καὶ φωτίζει τὸ νοῦν μου καὶ τὸν κάμνει ἱκανὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐν Θεῷ θεωρίας καὶ νὰ ἔχη τὴν θεῖαν ἐνόρασιν καὶ θεοπτίαν*»⁶⁶.

Ἄλλὰ, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεὼν αὐτὴ ἡ λαμπρότης, ἡ ὁποία τὸν ἐγέμισεν μὲ ἀφατον θεῖαν χαρὰν, ἔφυγεν ἀπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἀφησε πάλι μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ξαναβρῇ. Ἐκεῖ ὁμως ποὺ ἦτο γεμάτος πόνο καὶ ἐφλέγοντο τὰ σπλάγχνα του νὰ εὕρῃ αὐτὴ τὴν ἄκτιστον λάμπιν, ξαφνικὰ αὐτὴ ξανάρχεται ὡς φωτεινὴ νεφέλη καὶ πίπτει ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν του, πρᾶγμα ποὺ τὸν κάμνει ἐκκληκτον καὶ ἔτοιμον νὰ κραυγάσῃ ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Ἄλλὰ πάλι ἐξαφανίζεται καὶ τὸν ἐγκαταλείπει μόνον του, νὰ τὴν ἀναζητῇ μὲ πόνον. Αἴφνης ὁμως ἐκεῖ, ποὺ τὴν ἀνεξήτει μὲ πόνον, ἡ ἀγάπη εὐρέθη συνειδητῶς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, ὡς ἀστὴρ φωτεινὸς καὶ ἐφάνη, ὡς ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου. Ἀφοῦ οὕτως ἐφάνη, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἔδιωξε μέσα ἀπὸ τὴν καρδίαν του τὸ πλῆθος τῶν δαιμόνων καὶ τὴν δειλίαν, τὴν ὁποία μετέτρεψεν εἰς θάρρος καὶ ἀνδρείαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲ τὸν ἔκαμε νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ ὄλα τὰ κτιστὰ καὶ φθαρτὰ καὶ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν ἄκτιστον, τὸν ἀφθαρτον, τὸν ἀναρχον καὶ ἀόρατον εἰς ὄλους. Μὲ Αὐτὸν ποὺ εἶναι ὄλος Ἀγάπη.

Ἀφοῦ ἔζησεν ὁ ἅγιος Συμεὼν αὐτὴν τὴν ἐμπειρία τῆς θεώσεως καὶ τῆς θέας τοῦ θείου φωτός, τῆς ἐνώσεως μὲ τὴν μόνην ἀγάπην, δὲν

65. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιστ', 23-33, τόμ. 19Ε', σελ. 166.

66. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιζ', 319-343, τόμ. 19Ε', σελ. 188.

ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν κρατήσῃ μόνον διὰ τὸν ἴδιον. Προτρέπει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπεύσουν νὰ τὴν ἀποκτήσουν καὶ νὰ γίνουν μέτοχοι αὐτῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἠμπορέσουν νὰ παρουσιασθοῦν μαζί μὲ αὐτὴ εἰς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον τοῦ Παντός. Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα:

«δράμωμεν πιστοὶ εὐτόνως
σπεύσωμεν νωθοὶ ἐμπόνως!
Ὅκηροὶ διεγερθῶμεν,
ὅπως ἐγκρατεῖς ἀγάπης,
μέτοχοι δὲ ταύτης μάλλον γενησόμεθα...

.....
καὶ Δεσπότη παραστώμεν,
ἔξωθεν τῶν ὀρωμένων
γεγονότες σὺν ἐκείνῃ»⁶⁷.

Ἐφοῦ ἀφήσουν τὰ κτιστὰ καὶ τὰ πρόσκαιρα, τοὺς προτρέπει, νὰ μεταβοῦν εἰς τὰ αἰώνια, γεμᾶτοι ἀπ' αὐτὴν τὴν θεῖαν ἀγάπην, ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἀξιώσῃ νὰ παραστοῦν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐνωθοῦν μαζί Του. Τότε θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς διαρκῆς ἡ θέα τῆς θείας δόξης, αὐτοῦ τοῦ ἀκτίστου φωτός, ποῦ εἶναι πιὸ λαμπερὸν καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον.

στ) Ἡ ἀγάπη ὡς ἀρραβὼν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὡς μυστικὸς γάμος.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν ἀναφέρει εἰς πολλὰ σημεῖα τῶν ἔργων του ὅτι αὐτὴ ἡ ἀγάπη, δηλαδὴ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ὁ ἀρραβὼν τῆς μυστικῆς ἐνώσεως μὲ τὸν Θεόν, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος παρομοιάζει μὲ τὴν ἐνωσιν τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῆς γυναικός. Αὐτὸ φαίνεται εἰς τὸ ἀκόλουθον κείμενον: «ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ταῖς τῷ Χριστῷ νυμφευομέναις ψυχαῖς ὡς ἀρραβὼν δίδοται· καὶ καθάπερ ἀρραβῶνος χωρὶς, οὐκ ἔχει ἀσφαλῶς ἡ γυνὴ τὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς συνάφειαν μέλλειν ποτὲ βεβαίως γενήσεσθαι, οὕτως οὐδὲ ψυχὴ βεβαίαν λαμβάνει πληροφορίαν ποτὲ τοῦ μετὰ τοῦ δεσπότητος αὐτῆς καὶ Θεοῦ εἰς αἰῶνας συνέσεσθαι, ἢ μυστικῶς καὶ ἀνεκφράστως αὐτῷ συνάπτεσθαι, καὶ τοῦ ἀπροσίτου κάλλους ἐπαπολαύειν αὐτοῦ, εἰ μὴ τῆς χάριτος αὐτοῦ τὸν ἀρραβῶνα λάβῃ καὶ γνωστῶς αὐτὸν ἐν ἑαυτῇ κτήσῃται»⁶⁸.

Ὅπως, λέγει, εἰς ἄλλο σημεῖον ὁ ἅγιος Συμεὼν ὅτι τὰ συμβόλαια δὲν εἶναι ἔγκυρα, ἐὰν δὲν φέρουν τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἀξιοπίστων

67. Φιλοκαλία, Ὕμνος ἰς', 408-418, τόμ. 19Ε', σελ. 192-194.

68. Φιλοκαλία, Κεφάλαια Θεολογικὰ καὶ Πρακτικὰ, τόμ. 19Α', σελ. 502.

μαρτύρων και οὕτω «οὐκ ἔστιν ὁ ἀρραβὼν βέβαιος»⁶⁹, δὲν εἶναι βεβαία ἢ συμφωνία, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο δὲν εἶναι ἀσφαλῆς ἢ ἔλλαμψις τῆς θείας χάριτος πρὶν ἀπὸ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀρετῶν. Ὅτι εἶναι διὰ τὰ συμβόλαια οἱ μάρτυρες, τὸ ἴδιο εἶναι διὰ τὸν πνευματικὸν ἀρραβῶνα ἢ ἐκτέλεισις τῶν ἐντολῶν καὶ οἱ ἀρετές. Αὐτοὶ ποῦ θέλουν νὰ σωθοῦν, πρέπει νὰ λάβουν ὀριστικῶς καὶ νὰ τηρήσουν αὐτὸν τὸν πνευματικὸν ἀρραβῶνα. Πρωτίστως οἱ συμφωνίες γίνονται μὲ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν, ἔπειτα σφραγίζονται καὶ ὑπογράφονται ἀπὸ τὴν ἀρετές. Τότε δέ, ἀφοῦ ἐπιβεβαιωθοῦν ὅλα αὐτά, ὅτι δηλαδὴ ἐτηρήθησαν τὰ συμπεφωνημένα, ὁ νυμφίος Χριστὸς δίδει εἰς τὴν νύμφην ψυχὴν τὸ δακτυλίδι, ἦτοι τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Συνεχίζει δὲ ὁ ἅγιος Συμεὼν λέγων ὅτι, ὅπως ἡ νύμφη πρὶν ἀπὸ τὸν γάμον λαμβάνει ἀπὸ τὸν νυμφίον μόνον τὸν ἀρραβῶνα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, δηλαδὴ τὴν προίκα καὶ τὴν ὑπεσχημένες δωρεὰς δέχεται νὰ τὰ λάβῃ μετὰ τὸν γάμον, οὕτω καὶ ἡ νύμφη τῶν πιστῶν Ἐκκλησία καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς ἀνθρώπου πρῶτα λαμβάνει ἀπὸ τὸν νυμφίον Χριστὸν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ λάβῃ τὰ συμπεφωνημένα μετὰ τὴν ἐκδημίαν ἀπὸ ἐδώ. Δηλαδὴ ὁ ἀρραβὼν αὐτὸς καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι πληροφορία καὶ ἐπιβεβαιώσεις ὅτι αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἠνώθη μυστικῶς μὲ τὸν Θεόν, θὰ γίνῃ μέτοχος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ θὰ ἀπολαύσῃ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Ἀκόμη δὲ ὅτι αὐτὴ ἡ συμφωνία εἶναι ἀληθῆς καὶ ἀδιάψευστη. Βεβαίως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδίαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ ἐκπλήρωσις τῆς συμφωνίας. Διότι, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν δύο ἀνθρώπων, ἂν δι' οἰονδήποτε λόγον ὁ νυμφίος ἀναβάλῃ τὸν γάμον καὶ ἡ νύμφη ὠργισμένη περιφρονήσῃ τὴν ἀγάπην ἐκείνου καὶ ἀθετήσῃ τὸν ἀρραβῶνα, ἀμέσως χάνει τὴν ἐλπίδες τῆς διὰ τὸν νυμφίον, τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ψυχὴν. Ἐὰν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους ἀμελήσῃ, τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀρετῶν, αὐτομάτως διαλύει τὴν συμφωνία, δηλαδὴ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος καὶ χάνει τὴν ἐλπίδα πρὸς τὸ Θεό. Συνέπεια αὐτῆς τῆς ἀθετήσεως εἶναι καὶ ἡ στέρησις τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἐκτὸς καὶ ἂν μετανοήσῃ καὶ ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὸν ἀγῶνα, ποῦ θὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἔνωσιν μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὴ ἡ ἔνωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ περιγράφεται εἰς ἄλλο σημεῖο τῶν λόγων τοῦ ἁγίου Συμεῶν, ὡς εἰς μυστικὸς γάμος, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος

69. Ὅπως ἡ ὑπ. 68.

ἐνεργεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· «ἐν ὑπεραμώμῳ καὶ ὑπεράγνῳ γάμῳ ἐνούμενος ἡμῖν ὁ Θεὸς ἐμποιεῖ τι μείζον ἡμῶν τῆς δυνάμεως»⁷⁰.

Αὐτὲς οἱ γαμήλιες εἰκόνες καὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ εἶναι σύνθετες φαινόμενον εἰς τὸν ἅγιον Συμεών, κατὰ τὸ ὁποῖον περιγράφει αὐτὴ τὴν θείαν ἀγάπην καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα μὲ ἔντονες ἐκφράσεις καὶ μὲ ρεαλισμόν. Ἀλλὰ αὐτὲς οἱ εἰκόνες καὶ παρομοιώσεις ἐννοοῦνται ἀπὸ τὸν ἅγιο Συμεὼν πνευματικῶς καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένες ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀνθρωπίνην ἐρμηνεῖα. Δηλαδή αὐτὴ ἡ μυστικὴ ἔνωσις τῆς ψυχῆς μὲ τὸν οὐράνιον Νυμφίον, αὐτὸς ὁ μυστικὸς γάμος, γίνεται «τῆ θεωρίας μόνῃ»⁷¹. Διὰ τὴν φθάσῃ ὁμοῦ κανεῖς εἰς αὐτὴν τὴν θείαν μέθεξιν καὶ θεωρίαν τοῦ θεοῦ, πρέπει νὰ εἶναι εἰς τόπον ἡσυχον, ἀπερίσπαστος ἀπὸ τίς βιωτικὲς μέριμνες, «ἔξωθεν τοῦ κόσμου»⁷², ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του ἐστραμμένα εἰς τὸν Θεόν, μὲ πλήρη ἀφοσίωσιν εἰς αὐτόν.

Ἀνέφερα καὶ προηγουμένως ὅτι ὁ ἅγιος Συμεὼν χρησιμοποιεῖ ἐπανειλημμένως εἰκόνας καὶ παρομοιώσεις ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βίον, διὰ τὴν περιγράψῃ τὴν μυστικὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεόν. Αὐτὴν τὴν ἔνωσιν τὴν παρουσιάζει εἰς τοὺς ὕμνους του, ὡς ἐν εἶδος μυστικοῦ γάμου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ νύμφη ψυχὴ ἐνώνεται μετὰ τοῦ οὐρανοῦ Νυμφίου, ὡς ἐνώνεται ὁ ἀνὴρ μετὰ τῆς γυναικός, δὲν εἶναι δὲ δυνατόν καὶ δὲν ἐπιτρέπεται κανεῖς νὰ τοὺς χωρίσῃ· «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ;»⁷³, ἢ «ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέξευξεν ἀνθρώπος μὴ χωριζέτω»⁷⁴. Ἴδου πῶς περιγράφει αὐτὰ ὁ ἅγιος Συμεὼν·

«πῶς γὰρ καὶ χωρισθήσεται ἡ νύμφη τοῦ νυμφίου,
ἢ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, ἢ συνηρμόσθη ἀπαξ;
Ὁ νομοθέτης, λέγε μοι, τὸν νόμον οὐ φυλάξει;
Ὁ εἰρηκῶς «καὶ ἔσσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν»⁷⁵,
πῶς οὐ γενήσεται αὐτὸς σὺν αὐτῇ πνεῦμα ὅλως;
Ἐν τῷ ἀνδρὶ γὰρ ἡ γυνή, ἐν γυναικὶ ἀνὴρ δὲ
καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ Θεῷ καὶ Θεὸς ἐν ψυχῇ δὲ
ἐνούται»⁷⁶

70. Φιλοκαλία, Ἡθικὸς Λόγος Α', Θ' τόμ. 19B', σελ. 174.

71. Φιλοκαλία, Ὑμνος ιγ', 67, τόμ. 19E', σελ. 134.

72. Φιλοκαλία, ὁπως ἡ ὑπ. 71, στ. 64.

73. Ρωμ. η', 35.

74. Ματθ. ιθ', 6.

75. Ματθ. ιθ', 5.

76. Φιλοκαλία, Ὑμνος κζ', 49-56, τόμ. 19E', σελ. 394-396.

Με την ανωτέρω έννοια, δηλαδή την έν Θεῷ ένωση, γίνεται ή ένωση άνδρός και γυναίκός, ήτοι γίνεται ό επίγειος γάμος, μυστήριο θείον, εύλογημένον και άδιάλυτον. Διότι Έκείνος που τους ένώνει είναι ό Θεός, ώς έθεσπίσθη εύθύς έξ άρχής από τον Ίδιο τον Θεόν. Η δέ ένωση της ψυχής με τον Θεόν είναι είς πνευματικός γάμος, όπως έτονίσθη και προηγουμένως, δι' αυτό και ό άγιος Συμεών χρησιμοποιεί πολλάκις γαμήλιες έκφράσεις. Αυτό φαίνεται πολύ καθαρά είς τον δέκατον πέμπτον ύμνον του. Είς αυτόν περιγράφει με πολύ ρεαλισμόν αυτόν τον μυστικόν γάμον, αυτήν την πνευματικήν ένωση με τὸ Θεόν, κατά την όποιαν όλα τα μέλη του σώματος του ανθρώπου εύσημα και άσημα, ένώνονται με τον Χριστόν, γίνεται δηλαδή μία άλληλοπεριχώρησις.

*«Μέλη Χριστοῦ γινόμεθα, μέλη Χριστοῦς ἡμῶν δέ
καὶ χεῖρ Χριστοῦ καὶ ποῦς Χριστοῦ ἐμοῦ τοῦ παναθλίου,
καὶ χεῖρ Χριστοῦ καὶ ποῦς Χριστοῦ ὁ ἄθλιος ἐγὼ δέ»⁷⁷.....*

Είς άλλο σημεῖον τοῦ ίδιου ύμνου ό άγιος Συμεών κάμνει λόγον διὰ τον μυστικόν γάμον, «τον ἄρρητον και θεῖον»⁷⁸, ώς τον άποκαλεῖ. Θα ήμπορούσαμε νά εἴπωμεν ότι τοῦτο είναι έν από τα ήγαπημένα του θέματα. Νομίζω δέ ότι τὸ επαναλαμβάνει με σκοπόν νά τονίση και νά γίνη ή εμπέδωσις της μυστικής ένώσεως της ψυχής με τον Χριστόν. Όπως και άλλου έτονίσθη, ό άγιος Συμεών, αναφέρει ότι ή ψυχή είναι ή νύμφη του Χριστοῦ και επιθυμεί νά ένωθῆ μαζί Του. Και Έκείνος ένώνεται με τὰς ψυχὰς πνευματικῶς και θεοπρεπῶς, με ένα μυστικόν γάμον. Τὰς ψυχὰς δέ, αἱ όποῖαι ένώνονται μαζί Του, τὰς διατηρεῖ άφθάρτους, αλλά και αν είναι έφθαρμένα, έδώ έννοεῖται από την άμαρτίαν, άμέσως τις αναλαμβάνει, τις καθαίρει από κάθε μόλυσμόν και τὰς κάμει και αὐτὰς άφθάρτους. Αυτό τονίζεται εύκρινῶς είς τὸ επόμενον απόσπασμα του ίδιου ύμνου, κατά τον ίδιον διαλογικὸ τρόπον τῶν έρωταποκρίσεων

*«Καὶ γὰρ νυμφίος γίνεται – ἀκούεις; – καθ' ἐκάστην,
καὶ νύμφαι πάντων αἱ ψυχαί, αἷς ὁ κτίστης ἐνούται
καὶ κεῖνῳ πάλιν αὐται δέ, καὶ γίνεται ὁ γάμος
πνευματικῶς, θεοπρεπῶς συμμιγνύμενος ταύταις.
Οὐ φθείρει ὄλωσ, ἄπαγε, ἀλλ' εἰ καὶ ἐφθαρμένας
λάβοι καὶ ταύταις ένωθῆ, εύθύς ποιεῖ ἀφθάρτους,*

.....
καὶ τῇ ἀγάπῃ τῇ αὐτοῦ ὄλη ὄλαι κολλῶνται,
.....

77. Φιλοκαλία, δ.π., "Ύμνος ιε", 141-148, τόμ. 19Ε', σελ. 154-156.

78. Φιλοκαλία, όπως ή ύπο. 77, στ. 160-177, σελ. 158.

Θεὸν ὅλον ἐντὸς αὐτῶν μεμορφωμένον κτῶνται»⁷⁹.

Τὴν μυστικὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τὸν Θεόν, αὐτὸ τὸν μυστικὸν γάμον καὶ τὶς γαμήλιες εἰκόνες, ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ ἅγιος Συμεὼν, τὶς συναντοῦμε εἰς ὅλους τοὺς Ἀγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ὁμιλοῦν διὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν. Ἡ διαφορὰ ἐγκυρια εἰς τὸ ὅτι ὁ ἅγιος Συμεὼν χρησιμοποιεῖ πιὸ ἔντονος καὶ τολμηρῆς ἐκφράσεις, περιγράφων αὐτὸ τὸ θέμα μετὰ πιὸ ρεαλιστικὸν τρόπον. Ἀκόμη χρησιμοποιεῖ εἰκόνας ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ τὸν φυσικὸν ἔρωτα, μετὰ σκοπὸν νὰ δείξῃ ὅτι ὅλο τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐξηγιασμένον μετὰ τὴν Θεῖαν Ἐνσάρκωσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὅποιος ἔλαβεν ὅλη τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἦτο καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Ἐπομένως συμφώνως πρὸς τὸν Συμεὼν ὅλο τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ ὅλα τὰ μέλη του, τὸ ὅποιον εἶναι δοξασμένον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀφοῦ ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸν Θεόν, πρέπει νὰ μεταμορφωθῆ καὶ νὰ ἐνωθῆ μετὰ τὸν Χριστόν. Ἡ ἔνωσις αὐτῆ θὰ γίνῃ μετὰ ἓνα μυστικὸν τρόπον, μαζί μετὰ τὴν ψυχὴν, ἢ ὅποια εἶναι νύμφη τοῦ Χριστοῦ, διότι μετὰ τὴν πῶσιν εὐρέθη μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι εἰς τὸ σκότος. Ὅλη ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Συμεὼν διακατέχεται ἀπὸ τὸν ἐνδόμυχον πόθον καὶ τὴν διακαῆ ἐπιθυμίαν τῆς ὀράσεως τοῦ κάλλους τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐνώσεως μαζί Του. Αὐτὸς ὁ διακαῆς πόθος του, διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὸ κάλλος τοῦ Θεοῦ, εἶναι πάντα ἐστραμμένον πρὸς τὸν ἴδιον τὸν Θεόν, «τὸν ἐραστὴν τῆς ψυχῆς του»⁸⁰, πρὸς τὸν ὅποιον ἀτενίζει καὶ τὸν ὅποιον ἀναζητεῖ, ποτὲ δὲ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς κάποιον δημιούργημα⁸¹.

ζ) Ἡ ταύτις τῆς ἀγάπης μετὰ τὸν Χριστόν, τὸν Θεὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ὁ Θεὸς εἶναι διὰ τὸν ἅγιον Συμεὼν ὁ μόνος «ποθεινός» καὶ «ἐπιθυμητός»⁸² καὶ τὸ ὑπέριστατον ἀγαθόν. Δι' αὐτὴν τὴν ἀγάπην, τὴν «Ἀγία Σιών», ὡς τὴν ἀποκαλεῖ, ποὺ προσελκύει μετὰ τὸ ἄκτιστον κάλλος τῆς, ὁμιλεῖ εἰς τὰ ἔργα του ὁ ἅγιος Συμεὼν, μετὰ τρόπον πνευματικόν. Ἐκεῖνος δὲ ποὺ ἀρχίζει νὰ βλέπῃ αὐτὸ τὸ κάλλος καὶ νὰ νοιώθῃ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν γλυκύτητα αὐτῆς τῆς ἀγάπης, τοῦ θεοῦ ἔρωτος «οὐκέτι αἰσθηταῖς ἐπευφραίνεται θεωρίας, οὐκέτι τοῦ κόσμου τούτου

79. *Φιλοκαλία*, ὁ.π., Ὕμνος ιε', 220-231, τόμ. 19Ε', σελ. 160.

80. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιστ' 13, τόμ. 19Ε', σελ. 164.

81. Ἀρχιεπ. Βασιλείου Κριβοσέϊν, *Μέσα σὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ*, ἐκδόσεις «Τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη, 1983, σελ. 475.

82. *Φιλοκαλία*, ὁ.π., Ὕμνος ιστ', στ. 6-7, τόμ. 19Ε', σελ. 164.

τῇ δόξῃ πρόσκειται»⁸³. Ὡς καὶ ἀλλοῦ ἀνεφέραμε, ὁ ἅγιος Συμεὼν κάμνει μικρὰν διάκρισιν τῆς ἀγάπης ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ἀλλὰ ἡ ὀρολογία του δὲν εἶναι σταθερά, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ταυτίζει τὰς δύο ἐννοίας. Περιγράφει μὲν τὴν ἀγάπην, ὡς θεία ιδιότητα, ἢ ὅποια εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετάς, τὴν ταυτίζει δὲ μὲ τὸν Θεόν, τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἄλλὰ καὶ τί ἄλλο θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἶναι, ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια»⁸⁴.

Παρὰ ταῦτα, πολλὰς φορὰς τονίζει εἰς τὰ ἔργα του ὅτι ἡ τελεία ἀγάπη εἶναι ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καὶ ἐκπληκτικὸν καὶ σπάνιον πρᾶγμα, ὡς φαίνεται εἰς τὸ ἐπόμενον κείμενον·

*«Χριστὸς δὲ ἐστὶν ἡ τελεία ἀγάπη
ὁ ἔχων αὐτὴν θέσει Θεὸς ὑπάρχει*

.....
ὦ θεοποιὸς ἀγάπη, Θεὸς οὔσα!

ἐκπληξὶς τοῦτο καὶ δυσεύρετον πρᾶγμα»⁸⁵.

Παρ' ὅτι ἡ τελεία ἀγάπη εἶναι σπάνιον, «δυσεύρετον πρᾶγμα», κατὰ τὸν ἅγιον Συμεὼν, ὅμως οὗτος δὲν παύει οὔτε στιγμή, νὰ μὴν τὴν ἀναζητῇ καὶ νὰ μὴν ἐκφράξῃ τὴν φλόγα καὶ τὸν πόθο τῆς ψυχῆς του, νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν «ἐραστὴν τῆς», ποῦ εἶναι ὁ Θεός. Αὐτὴ τὴν ἀναζητήσιν περιγράφει ἐντόνως εἰς τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα·

*«Ἐξεζήτουν γὰρ ἐκεῖνον.
ἐκεῖνον ὄνπερ ἐπόθουν,
οὐ ἠράσθην, οὐ τῷ κάλλει
ὠραιότητος ἐτρώθην,
ἐφλεγόμεν, ἐκαιόμεν
ὄλος ἐνεπυριζόμεν»⁸⁶.*

Ἐδῶ ὁ ἅγιος Συμεὼν χρησιμοποιεῖ τρία συνώνυμα ῥήματα, «ἐφλεγόμεν», «ἐκαιόμεν, ἐνεπυριζόμεν», διὰ νὰ δεῖξῃ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς φλόγας, τοῦ ἐνδομύχου πόθου του, αὐτοῦ τοῦ ἐντόνου πυρός, τὸ ὅποιο δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ πῦρ τοῦ θείου ἔρωτος, ἀναζητῶν

83. Φιλοκαλία, Κατηχ. Λόγος Α' τόμ. 19Γ', σελ. 304.

84. Γαλάτ. ε', 22.

85. Φιλοκαλία, Ὑμνος ε', 24-29, τόμ. 19Ε', σελ. 88.

86. Φιλοκαλία, Ὑμνος λ' 373-378, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 80-82.

Ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ποθεῖ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ προσκυνήσῃ, ὡς λέγει εἰς ἄλλο σημεῖον.

*«Αἶγλη περιλάμπεις με ἀθανασίας
καὶ ἐκπλήττομαι καὶ καιόμαι τὰ ἔνδον
ἐπιθυμῶν σε αὐτὸν προσκυνήσαι»⁸⁷.*

Περιγράφων ὁ ἅγιος Συμεὼν μὲ ἐντόνους ὄρους αὐτὸ τὸ θεῖον κάλλος, αὐτὴν τὴν ὠραιότητα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐπληγώθη καὶ ἀναζητεῖ νὰ τὴν εὔρῃ, ἀκόμη καί, ἂν φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν ἐκεῖνη νὰ ἔχῃ ἐνόρασιν τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ θεῖαν ἔλλαμψιν, πάλι πληγώνεται μέσα εἰς τὴν καρδίαν του. Τοῦτο συμβαίνει, διότι τὸ κάλλος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπλησίαστον καὶ ἡ δόξα Του ἀσύγκριτος. Κανεὶς δὲ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν, ὡς περιγράφεται εἰς ἄλλον ὕμνον του· «Σὲ γὰρ ὄρων τιρώσκομαι τὰ ἐντὸς τῆς καρδίας καὶ βλέπειν οὐκ ἰσχύω σε καὶ μὴ βλέπειν οὐ φέρω· ἀπόροιστον τὸ κάλλος σου, ἀμίμητον τὸ εἶδος, ἀσύγκριτος ἡ δόξα σου, καὶ τίς ποτέ σου εἶδεν ἢ τίς ἰδεῖν σε δυνήθη ὄλον, Σέ, τὸν Θεόν μου;»⁸⁸.

Εἰς πολλὰ σημεία τῶν ἔργων του, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, ὁ ἅγιος Συμεὼν ταυτίζει τὴν ἀγάπην ἄλλοῦ μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλοῦ μὲ τὰ Τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, χωρὶς φυσικὰ νὰ ἐννοῆται ὅτι, ὅταν ὑπάρχη τὸ Ἐν Πρόσωπον, τὰ ἄλλα δύο λείπουν. Ἀπλῶς ἀναφέρει τὸ ἓν Πρόσωπον, διὰ νὰ δώσῃ ἔμφασιν, ὡς ἀκολούθως·

*«Πνεῦμα θεῖον ἢ ἀγάπη,
παντουργὸν φῶς καὶ φωτίζον»⁸⁹.*

.....

Τονίζει βεβαίως ὁ ἅγιος Συμεὼν καὶ λέγει ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος μὲ τὴν συνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν εὐδοκίαν τοῦ Πατρὸς, ἀπὸ τὴν ἄπειρη ἀγάπη διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐκπεσόντος ἀνθρώπου. Ἐγινε κτιστὸς ὁ ἀκτιστος καὶ φύσει Θεός, διὰ νὰ κάμνῃ Θεὸν καὶ νὰ θεώσῃ «τὸ πρόσλημμα», δηλαδὴ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὡς φαίνεται καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον κείμενον·

*«ἦλθεν ἐπὶ γῆς ὁ κτίστης,
ἔλαβε ψυχὴν καὶ σάρκα,
ἔδωκε δὲ Πνεῦμα θεῖον,
ὅπερ ἔστιν ἡ ἀγάπη»⁹⁰.*

Ἄποιοι λοιπὸν θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ τὸ θεῖον Πνεῦμα,

87. Φιλοκαλία, Ὑμνος κ', 29-31, τόμ. 19Ε', σελ. 252.

88. Φιλοκαλία, Ὑμνος μβ', 74-78, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 208.

89. Φιλοκαλία, Ὑμνος ιζ', 236-242, τόμ. 19Ε', σελ. 182.

90. Φιλοκαλία, ὁ.π., ὑπ. 89, στ. 495-498, σελ. 198.

πρέπει να πιστεύσει τελείως εις τὸν Θεόν, να ἀπαρνηθῆ τὸν ἑαυτὸν του καὶ να ἄρη τὸν σταυρὸν του εις τοὺς ὤμους του ἀδιστάκτως καὶ οὕτως θὰ τὸ λάβῃ, δηλαδὴ θὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεών. Ἐπὶ αὐτὸ βεβαίως τὸ εἶπε πρῶτον ὁ Χριστός· «εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι»⁹¹.

Διὰ τὸν ἅγιον Συμεών, ὡς καὶ εις ἄλλα σημεῖα ἀνεφέραμεν, ἡ ἀγάπη ταυτίζεται μετὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ μετὰ τὸν Χριστόν. Εἶναι δηλαδὴ μία ἄκτιστος ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ μέσα εις τὸν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία τὸν ἐνώνει μετὰ τὸν ἄκτιστον καὶ ἄναρχον Θεόν. Ὅτι δὲ ὁ ἅγιος Συμεών ταυτίζει τὴν ἀγάπην μετὰ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φαίνεται εις τὸν δέκατον ὄγδον ὕμνον, ὁ ὁποῖος φέρει τὴν ἐπικεφαλίδα· «διδασκαλία σὺν θεολογίᾳ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀγάπης ἤγουν αὐτοῦ τοῦ φωτός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»⁹².

Διὰ τὸν ἅγιον Συμεών ἡ ἀγάπη εἶναι μία θεϊκὴ δύναμις, ἡ ὁποία ἐνώνει τοὺς ἄνθρώπους, εἶναι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν καὶ ἡ θύρα, διὰ τῆς ὁποίας ὁδηγοῦνται οἱ ἄνθρωποι εις τὸν Χριστόν. Ἀκόμη ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ φωτεινὴ λάμψις καὶ τὸ φῶς, ποὺ θεοποιεῖ τοὺς ἄνθρώπους· «ὡ θεοποιὸς ἀγάπῃ, Θεὸς οὖσα»⁹³.

η) Τὰ μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δέκατος πέμπτος ὕμνος παρουσιάζει ἓν εἶδος διαλόγου μετὰ τὸν ἅγιον Συμεών να ἐρωτᾷ καὶ κάποιον, ὁ ὁποῖος διαφωνεῖ μαζί του καὶ προσπαθεῖ ὁ ἅγιος Συμεών να τὸν πείσῃ μετὰ τὴν ἐρωταποκρίσεις του καὶ να τοῦ ἀποδείξῃ ὅτι, ὅταν ἐνωθούμε μετὰ τὸν Χριστόν, ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός μας ἐξαγιαζονται. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα, ποὺ εις ἡμᾶς εἶναι ἄξια αἰσχύνῃς, εἶναι κεκαλυμμένα μετὰ τὴν θεϊκὴν δόξα Του, ἀφοῦ ὁ ἴδιος δὲν ἠσχύνθη να γίνῃ, ὡς εἶς ἐξ ἡμῶν, ἀπὸ τὴν ἀπειρον ἀγάπην Του, ὡς ἀναφέρεται εις τὸ ἐπόμενον κείμενον·

*«πάντως σὺν οὕτως ἔγνωκας καὶ δάκτυλόν μου Χριστόν
καὶ βάλανον — οὐκ ἐφριξας, ἢ σὺ καὶ ἐψησχύνθης;
Ἄλλὰ Θεὸς σοι ὁμοῖος αἰσχύνῃ γεγονέναι;*

.....
Κακῶς ἄρα υπέλαβες, σὺ γὰρ ἄσχημα ταῦτα!

91. *Ματθ.* ιστ' 24.

92. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιη', τόμ. 19Ε', σελ. 122.

93. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος 5,28, τόμ. 19Ε', σελ. 88.

Μέλη δὲ Χριστοῦ εἰσι κρυπτά, καλύπτονται γάρ.

.....
ὃς συννεοῦται μεθ' ἡμῶν, ὃ φοικτοῦ μυστηρίου!»⁹⁴.

Διὰ τὸ εἶναι ὁμῶς ὄντως ἐξαγιασμένα τὰ μέλη τοῦ σώματος, χρειάζεται καὶ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου προσπάθειαν καὶ προσοχήν. Διότι, ὅταν αὐτὸς ἀμαρτάνῃ καὶ ἀφήνῃ τὴν ἀμαρτίαν νὰ κυριαρχῇ εἰς τὸ σῶμα του, γίνεται πρόξενος ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ μολύνει τὰ μέλη τοῦ σώματός του. Τότε μὲ τὸν νοῦν ἐσκοτισμένον ἀπὸ τὰ πάθη του καὶ τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμούς, παραδίδει τὰ μέλη τοῦ σώματός του εἰς τοὺς δαίμονας, χωρὶς ἐντροπὴν καὶ φόβον Θεοῦ. Λησμονεῖ ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος ὅτι τὰ μέλη του εἶναι μέλη Χριστοῦ δοξασμένα καὶ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὰ ἀτιμάσῃ, καθὼς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ ἁγίου Συμεῶν, ποῦ ἀκολουθεῖ:

«καὶ μέλη ὄντες, Δέσποτα, σοῦ τοῦ πάντων Δεσπότη τοῦ ἁγίου, πάντως ἅγια αὐτοκρατοῦς Δεσπότη, τοῖς πονηροῖς οὐ φρίττομεν δαίμοσιν ἀθαιρέτως ῥίπτειν αὐτοὺς εἰς ἄτιμα τῆς ἀμαρτίας ἔργα»⁹⁵.

Εἶναι ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα καὶ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως παρουσιάζεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον «οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη;»⁹⁶.

Βεβαίως ὁ Θεὸς ἀφήνει τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον, διότι ἔχων τὸ αὐτεξούσιον, τὴν ἐλευθέραν βούλησιν, πρέπει νὰ θέλῃ καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν καὶ νὰ ζήσῃ ὅλη αὐτὴν τὴν ἐμπειρίαν τῆς θεώσεως. Τὸ μέσον ἐκεῖνο, ποῦ θὰ βοηθήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιτύχῃ αὐτό, δηλαδὴ τὴν ἔνωσίν Του μὲ τὸν Θεόν, εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν Του· «ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε»⁹⁷. Ἄλλα μέσα εἶναι ἡ μετάνοια, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀπόφασις νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ πάθη του καὶ τὴν ἀμαρτίαν καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τοῦ Χριστοῦ. Ἀκόμη εἶναι καὶ ἡ συντριβὴ, δηλαδὴ ἡ ταπείνωσις, τὸ συντετριμμένον πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον καθαίρονται αἱ ψυχαὶ καὶ φθάνουν εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν θέωσιν, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Συμεῶν:

«οὕτως ἐνοῦνται τῷ Θεῷ οἱ διὰ μετανοίας

94. *Φιλοκαλία*, Ὑμνος ιε', 160-177, τόμ. 19Ε' σελ. 156,158.

95. *Φιλοκαλία*, Ὑμνος λθ', 30-33, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 172.

96. *Α' Κορινθ.*, στ', 15.

97. *Ἰωάν. ιδ'*, 15.

τὰς ἑαυτῶν καθαιρόντες ψυχὰς ἐν τῷ κόσμῳ τῷδε»⁹⁸.

Ἄλλά, διὰ νὰ γίνουν οἱ ἄνθρωποι γνήσια μέλη τοῦ Χριστοῦ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δική τους προαίρεσιν καὶ θέλησιν, κατὰ τὸν ἅγιον Συμεῶν καὶ γενικῶς τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως χαρακτηριστικῶς φαίνεται εἰς τὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα:

*«εἰ γὰρ καὶ σὺ θελήσειας, μέλος αὐτοῦ γενήσῃ,
καὶ οὕτως μέλη ἅπαντα ἐντὸς ἡμῶν ἐκάστον
μέλη Χριστοῦ γενήσονται, καὶ Χριστοῦ ἡμῶν μέλη,
καὶ πάντα τὰ ἀσχήμονα εὐσχήμονα ποιήσει
κάλλει θεότητος αὐτὰ κατακοσμῶν καὶ δόξῃ,
καὶ γενησόμεθα ὁμοῦ θεοὶ Θεῷ συνόντες,
ἀσχημοσύνην σώματος ὅλως μὴ καθορῶντες,
ἀλλ' ὅλοι ὅλῳ σώματι Χριστῷ ὁμοιωθέντες,
καὶ μέλος ἕκαστον ἡμῶν ὅλος Χριστὸς ὑπάρξει.
Εἰς γὰρ πολλὰ γινόμενος εἰς ἀμερίστος μένει
μερὶς ἕκαστη δὲ αὐτὸς ὅλος Χριστὸς ὑπάρχει»⁹⁹.*

Ἐδῶ φαίνεται ὅτι, ὅταν ὁ Χριστὸς ἀναλάβῃ τὸν ἄνθρωπον, τὸν δοξάζει μὲ τὴν ἰδικήν Του δόξα, μὲ τὸ ἰδικόν Του φῶς τῆς θεότητος, ἀφοῦ ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του τὰ κάμνει μέλη ἰδικά Του. Ἀκόμη καὶ τὰ «ἀσχήμονα» τὰ κάμνει «εὐσχήμονα» καὶ οὕτως οἱ ἄνθρωποι γίνονται «θέσει θεοί», δηλαδὴ κατὰ χάριν θεοί. Ὁ Χριστὸς δὲ μένει ἀμερίστος, *Εἰς, μεριζόμενος ἐν μεριστοῖς ἀμερίστως*, οὕτως ὥστε εἰς κάθε ἓνα ὑπάρχει ὅλος ὁ Χριστὸς, ὡς φαίνεται ἀκολούθως:

*«ἄνθρωπος ὅλος γέγονε καὶ Θεὸς ὅλος ὄντως,
εἰς οὕτως, οὐ μεμερίσται, ἀνὴρ τέλειος πάντως»¹⁰⁰.*

Ἀπὸ ὅλα, ὅσα εἶπαμε προηγουμένως, συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκεῖνον, ποῦ ἐμποδίζει τὴν ἔνωσιν τῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεόν, εἶναι ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ σκοτισμὸς τοῦ νοῦς. Ὅταν ὁ νοῦς σκοτισθῇ εἶναι δύσκολον ὁ ἄνθρωπος νὰ κατανοήσῃ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ὁ νοῦς, τονίζουσι ὅλοι οἱ Ἅγιοι Πατέρες καὶ ἐν προκειμένῳ ὁ ἅγιος Συμεῶν, πρέπει νὰ εἶναι ἀπογεγυμνωμένος καὶ κεκαθαρμένος ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν καὶ ἐμπαθῆ λογισμὸν, διὰ νὰ ἔχῃ θείαν ἔλλαμψιν καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν θεῖον φωτισμὸν. Τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦς νὰ ἴδῃ τὸ θεῖον φῶς, ὅταν οὗτος εἶναι προσκεκολλημένος εἰς τὰ γῆινα καὶ εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῆς σαρκός, δηλαδὴ, ὅταν εἶναι εἰς τὸ σκότος, περιγράφει ὁ ἅγιος Συμεῶν, ὡς ἐξῆς: *«εἰ τοίνυν σὺ ἐνδέδυσαι σαρκὸς*

98. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος κζ', 57-58, τόμ. 19Ε', σελ. 396.

99. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιε', 149-159, τόμ. 19Ε', σελ. 156.

100. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος ιε', 160-177, τόμ. 19Ε', σελ. 158.

σου τὴν αἰσχύνην καὶ νοῦν οὐκ ἀπεγύμνωσας, ψυχὴν οὐκ ἀπέδυσας, τὸ φῶς ἰδεῖν οὐκ ἴσχυσας σκοτεῖ κεκαλυμμένος, ἐγὼ σοι τί ποιήσαιμι, τὰ φρικτὰ πῶς σοι δεῖξω πῶς εἰς τὸν οἶκον δέ, οἶμοι, τοῦ Δαυὶδ εἰσενέγκω»¹⁰¹;

Εἶναι ἀδύνατον, λοιπόν, εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀμετανοήτους νὰ ἴδουν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἐνωθοῦν μαζί Του. Δι' αὐτοὺς ἰσχύει τὸ ὅτι τὰ μέλη τοῦ σώματός των τὰ ἔκαμαν κατοικητήριον τῶν δαιμόνων, ὡς ἐτονίσθη ἀνωτέρω.

θ) Προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς τελείας καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου¹⁰² ἀναφέρει ὅτι «ἡ προϋπόθεσις διὰ τὴν σύναψιν ζωντανῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Χριστὸν καὶ μεθέξεως τῆς μυστικῆς ζωῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἡ καθαρότης τῆς καρδίας. Διότι *«πᾶς ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ»*. Ἐπίσης, ὅταν ἡ ὁμίχλη σκοτίζη τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, τότε οὔτε οἱ οὐρανοὶ διηγούνται εἰς αὐτὸν τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγάπην τοῦ Οὐρανοῦ Πατρός. Εἶναι αὐτὸ πού θὰ ἔλεγε ὁ Χριστὸς διὰ τῶν στίχων τοῦ Schiller:

*«Σὲ ἀνθρώπου, πού μαίνει ἡ ἀμαρτία,
κρυμμένη ἢ θεότητά μου θὰ μένη».*

Ἐπομένως ἡ μόνη ὁδὸς, πού ὀδηγεῖ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ δι' Αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς μετανοίας. Διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ὁμοῦς κανεῖς αὐτὴ τὴν ὁδόν, πρέπει νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεόν μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ νὰ ἀπαρνηθῆ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς ἐτονίσθη εἰς ἄλλο σημεῖον. Οὕτως ἢμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην, τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον μὲ μίαν ἐσωτερικὴν ὄρασιν, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ θεία ἔλλαμψις. Τοιοῦτοτρόπως μετέχει τοῦ ὑπερκάλου ἀγαθοῦ, τῆς ἀμωμήτου ἀγάπης.

Διὰ νὰ φθάσῃ ὁμοῦς ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τῆς μεθέξεως πρέπει νὰ συντριβῆ καὶ νὰ ταπεινωθῆ. Μία ἀπὸ τῆς ἐνέργειες τῆς συντριβῆς εἶναι τὸ κατὰ Θεὸν πένθος, τὸ ὁποῖον

101. *Φιλοκαλία*, Ὑμνος ιε', 235-239, τόμ. 19Ε', σελ. 160,162.

102. Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τακτικὸν Μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας, τῶν Ἐπιστημῶν καὶ Τεχνῶν, «Προλεγόμενα σπὴν Χριστολογικῆ Ἀπολογητικῆ» ἐν *Θεολογία*, ΑΘΗΝΑΙ, 1997, σελ. 641.

ανάπτει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τὴ φωτιὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ πόθου πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως τονίζει ὁ ἅγιος Συμεών· «Τὸ πένθος διπλοῦν ταῖς ἐνεργεῖαις ἐστὶ καὶ ὡς μὲν ὕδωρ, διὰ τῶν δακρῦων, πᾶσαν σβεννύει τὴν φλόγα τῶν παθῶν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίρει τοῦ ἐξ αὐτῶν μολυσμοῦ· ὡς δὲ πῦρ, διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ζωοποιεῖ καὶ ἀναφλέγει καὶ ἐκπυροῖ καὶ θερμαίνει τὴν καρδίαν καὶ πρὸς ἔρωτα καὶ πόθον Θεοῦ ἐξάπτει αὐτήν»¹⁰³. Βεβαίως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς διαφορετικῶς τὴν τελείαν καὶ ἀναφαίρετον ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μέτρον καὶ τὴν πρόοδον τῆς πνευματικῆς του γνώσεως, ἢ ὅποια μὲ τὸν κόπον καὶ τὴν ἀσκήσιν τῆς κάθε ψυχῆς ἀξάνεται καὶ τελειοῦται, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «ἀπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς καλλονῆς τῶν κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς θεωρεῖται»¹⁰⁴.

Μόλις λοιπὸν ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου καθαρισθῆ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς καὶ ἀπελευθερωθῆ ἀπὸ τὶς προλήψεις, ἀφοῦ φωτισθῆ ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τότε ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν θέαν τοῦ θείου φωτός.

Τότε ξαφνικά, ἀφοῦ ἀναβλέψῃ ὁ ἀνθρώπος καὶ ἰδῆ τὴν φύσιν τῶν ὄντων, ὅπως δὲν τὴν εἶχεν εἶδει ποτὲ ἄλλοτε, ἐκπλήττεται καὶ αὐτομάτως χωρὶς πόνον χύνει δάκρυα, μὲ τὰ ὅποια καθαρίζεται καὶ βαπτίζεται τὸ δεῦτερον βάπτισμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Κύριος εἰς τὰ εὐαγγέλια: «ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»¹⁰⁵. Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον, λέγει· «ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»¹⁰⁶. Βεβαίως λέγων ἄνωθεν, ἐννοεῖ τὴν γέννησιν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ πρῶτον βάπτισμα ἔχει ὡς στοιχεῖον τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον εἶναι σύμβολον τῶν δακρῦων. Ἀκόμη ἔχει τὸ ἅγιον μύρον τοῦ χρίσματος, τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὸ νοητὸν μύρον καὶ τὰς δωρεὰς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ δεῦτερον μύρον δὲν εἶναι τύπος τῆς ἀληθείας, ἀλλ' αὐτὴ ἢ Ἀλήθεια, ἀφοῦ πλέον ἐνοικεῖ εἰς τὸν θεοῦμενον ἢ Τρισυπόστατος Ἁγία Τριάς, ὁ Πατὴρ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ κάμνουν τὴν καρδίαν αὐτοῦ κατοικητήριον καὶ μονὴν Αὐτῶν, ὡς λέγει ὁ Ἰησοῦς· «ἐὰν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν»¹⁰⁷.

103. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κεφ. Πρακτικά καὶ Θεολογικά, τόμ. 19Α', σελ. 480.

104. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κεφ. Πρακτικά καὶ Θεολογικά, τόμ. 19Α', σελ. 410.

105. *Ἰωάν. γ'* 5.

106. *Ἰωάν. γ'*, 3.

107. *Ἰωάν. ιδ'* 23.

ι) Ἡ πνευματικὴ κατάστασις καὶ ἐμπειρία τοῦ ἁγίου Συμεῶν.

Ἡ ἀγάπη, διὰ τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Συμεῶν, οὐδέποτε μένει στάσιμος, οὔτε πίπτει, ἀλλὰ αὐξάνει συνεχῶς. Εἶναι ἡ ἀγάπη «*ἢ μηδέποτε ἰσταμένη μήτε πίπτουσα, ἀλλὰ διὰ παντὸς προστιθεμένη τοῖς ἐμπροσθεν, πόθῳ πόθον προσλαμβάνομένην καὶ ἔρωτι ἔρωτα*»¹⁰⁸. Αὐτὸς ὁ πόθος καὶ ὁ θεῖος ἔρωσ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἱκανοποιηθοῦν, διότι κανεὶς θέλει καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀγαπᾷ διαρκῶς περισσότερον. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγαπᾷ, ὅπως θὰ ἤθελε, συναισθάνεται ὅτι δὲν ἀγαπᾷ καθόλου καὶ ἔχασε αὐτὴν τὴν ἀγάπην. Αὐτὸ φαίνεται εἰς τὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα, ὅπου ὁ ἅγιος Συμεῶν ἀπορεῖ καὶ ἐκπλήττεται δι' αὐτὸ τὸ παράδοξον φαινόμενον:

*«ἤκουσας ποτὲ τοιοῦτον;
Πόθος γὰρ πόθον ἀνάπτει
καὶ τὸ πῦρ τρέφει τὴν φλόγα·
ἐν ἐμοὶ δ' οὐκ ἔστιν οὕτως,
ἀλλὰ — πῶς εἰπεῖν οὐκ ἔχω —
ἔρωτος τὸ ὑπερβάλλον σβέννυσιν τὸν ἔρωτά μου»*¹⁰⁹.

Τονίζει ὁ ἅγιος Συμεῶν ὅτι, «*ἂν καὶ βιάξῃ τὴν φύσιν του, νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὑπὲρ φύσιν ἀγάπην, ἐπειδὴ ἡ φύσις εἶναι ἀσθενής, φαίνεται ὅτι χάνει τὴν δύναμιν καὶ νεκροῦται, ἀλλὰ τότε παραδόξως ἀνάπτει αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ὁ θεῖος ἔρωσ μέσα του, ὁ ὁποῖος ζῆ καὶ αὐξάνει*».

Διὰ νὰ φθάσῃ ὁ ἅγιος Συμεῶν εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν ἐμπειρίαν, τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ φωτός, προσπαθεῖ καὶ ὁ ἴδιος καὶ ἀναζητεῖ τὸν θεῖον «*ἐραστήν*». Μὲ ὄλας του τὰς δυνάμεις ψάχνει, ἀγωνίζεται καὶ ἀναζητεῖ νὰ εὔρῃ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μοναδικὸς πλοῦτος καὶ ἡ μοναδικὴ εὐτυχία. Ἀναζητεῖ νὰ εὔρῃ Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀκατάληπτος εἰς ὄλους καὶ ἀχώρητος εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι δὲ ἐπιθυμητὸς ἀπὸ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος κατεσκεύασε. Πληγωμένος, λέγει, ἀπὸ τὴν ἀγάπην Ἐκεῖνου, ἀφοῦ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν εὔρῃ καὶ νὰ τὸν ἰδῇ, καταπλέγεται ἀπὸ τὸν πόθον καὶ λυώνει ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά του ἀναστενάξων ἀπελπισμένος. Προτοῦ ὅμως κυριευθῇ ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν ἀδυναμία νὰ ἰδῇ τὸν Ἁγαπημένον Του, ἀντιλαμβάνεται ὅτι Ἐκεῖνος εὕρισκεται ἐντὸς εἰς τὴν ταλαιπωρημένην του καρδίαν. Ἀφοῦ ἤρρε τὸν Ἁγαπημένον Του ὁ ἅγιος Συμεῶν καὶ ἠνώθη μαζί Του καὶ εὕρισκόμενος εἰς αὐτὴν τὴν

108. *Φιλοκαλία*, δ.π., Κατηχ. Λόγος κ', τόμ. 19Δ', σελ. 234.

109. *Φιλοκαλία*, δ.π., Ὕμνος κθ', 315-348, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 54.

πνευματικήν εὐφορίαν, νοιώθει πολὺ δυνατός, πῶς δυνατὸς καὶ πῶς ὠραῖος ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον.

Αὐτὴ τὴν πνευματικὴν του κατάστασιν τὴν περιγράφει ὁ ἅγιος Συμεὼν εἰς τὸν δέκατον ἑβδομον ὕμνον. Ὁ ὕμνος αὐτὸς εἶναι ἀφιερωμένος τελειῶς εἰς τὴν ἀγάπην, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα του· «ὅτι ὁ φόβος γεννᾷ τὴν ἀγάπην, ἡ δὲ ἀγάπη ἐκρῖζοι τὸν φόβον ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ μένει μόνη ἐν αὐτῇ Πνεῦμα θεῖον οὕσα καὶ ἅγιον»¹¹⁰. Εἶναι ἀκριβῶς αὐτό, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὅτι «φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειώται ἐν τῇ ἀγάπῃ»¹¹¹. Δηλαδή ἐκεῖνος ποὺ φοβεῖται δὲν ἔχει γίνεи τέλειος εἰς τὴν ἀγάπην, ἀλλὰ περιμένει τὴν τιμωρίαν του ἐξ αἰτίας τῆς ἐνοχῆς του. Ἐνῶ ἐκεῖνος, ποὺ ἔφθασεν εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην, δὲν ἔχει τύψεις καὶ φόβον, διότι ἡ ἀγάπη ἐκδιώκει τὸν φόβον ἀπὸ τὴν καρδίαν του καὶ τοῦ δίδει εἰρήνην καὶ γαλήνην. Κατ' ἀρχὴν ὁ ἅγιος Συμεὼν παρουσιάζει τὴν ἰδικὴν του πνευματικὴν κατάστασιν μὲ συντριβὴν καὶ ταπεινώσιν καὶ τὴν ἀναξιότητά του νὰ ὑμνήσῃ, νὰ δοξάσῃ καὶ νὰ ἀτενίσῃ τὸν Θεόν, ποὺ εἶναι φῶς ὑπέρολαμπρον καὶ ἀπαστρέπτον. Ἐπειτα ζητεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρῦων καὶ παρακαλεῖ Ἐκεῖνον, ποὺ εἶναι ἡ ἀνέκφραστος ἀγάπη, νὰ ἐκπλύνῃ καὶ νὰ καθάρῃ καὶ τὴν ἰδικὴν του καρδίαν ἀπὸ τὴν πονηρίαν, ποὺ εἶναι ἡ ρίζα καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς αὐτὴ τὸν φόβον καὶ τὴν ταπεινώσιν, μὲ τὴν ὁποῖαν ὑποχωροῦν ὅλα τὰ πάθη. Ἀκόμη μὲ τὴν ταπεινώσιν ἐκδιώκεται ὀλόκληρος ἡ φάλαγξ τῶν δαιμόνων καὶ ἀμέσως ἀκολουθοῦν τὴν ταπεινώσιν, ὡς εἰς κύκλον, ὅλες οἱ ἄλλες ἀρετῆς, οἱ ὁποῖες εἶναι φύλακες καὶ φίλες αὐτῆς. Ἀφοῦ δὲ συγκεντρωθοῦν ὅλες αὐτῆς οἱ ἀρετῆς, φαίνεται, λέγει ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἐν δένδρον μὲ πολλὰ ἄνθη. Τὸ δένδρον αὐτὸ ὅμως ἔχει ἐπάνω του καὶ ἐν παράδοξον ἄνθος, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ ἄνθος, δηλαδή ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔχει καὶ παράδοξον καρπὸν, ἐξαφανίζεται καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὴν ἀγάπην, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει πλέον καμμίαν θέσιν ὁ φόβος.

Ὁ φόβος βεβαίως ἐκ φύσεως δημιουργεῖ εἰς τὴν καρδίαν ὀδύνην καὶ πόνον καὶ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀγάπην. Ἀλλὰ αὐτὸς γίνεται ἡ αἰτία, διὰ νὰ ὠριμάσῃ ἡ ἀγάπη καὶ νὰ μείνῃ πλέον μόνη τῆς, χωρὶς τὸν φόβον καὶ χωρὶς τὸ δένδρον, διότι δὲν τὰ χρειάζεται πιά. Χωρὶς

110. *Φιλοκαλία*, Ὑμνος ιζ', τόμ. 19Ε', σελ. 168.

111. *Α' Ἰωάν.* δ', 18.

βεβαίως τὸν φόβον δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὠριμάσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ ἡ ἀγάπη, λέγει ὁ ἅγιος Συμεών:

*«φόβος γὰρ ἐν τῇ ἀγάπῃ
οὐχ εὐρίσκεται οὐδόλως,
οὐδὲ πάλιν δίχα φόβου
ἐν ψυχῇ καρποφορεῖται»¹¹².*

Ὁ ἅγιος Συμεών ἐκκλητικός διὰ τὸ θαῦμα, ποῦ γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀγάπης, λέγει ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκριζώνει ὅλο τὸ δένδρον ἀπὸ τὴν ψυχὴν καὶ μένει αὐτὴ ὡς μοναδικὸς καρπός. Ἀφοῦ ἡ ἀγάπη ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὸν φόβον — τὸ δένδρον — παραμένει αὐτὴ μόνη — μοναδικὸς καρπός —, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μόνη χαρὰ καὶ εὐφροσύνη.

Ὅπως ὁ ἅγιος Συμεών περιγράφει εἰς τὸν δέκατον ἑβδομον ὕμνον τὴν ἀγάπην ὡς φῶς καὶ πῦρ, ἡ ὁποία τοῦ καθαίρει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ἀναζητεῖ μὲ πόνον, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, περιγράφει καὶ εἰς τὴν Β' Εὐχαριστίαν ὅτι ἔζησε αὐτὴ τὴν πνευματικὴν ἐμπειρίαν τῆς θεώσεως. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠξιώθη νὰ ζῆσῃ τὴν ἐσωτερικὴν πνευματικὴν ἐμπειρίαν τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Χριστοῦ ὡς φῶς καὶ ὡς πῦρ, ποῦ τοῦ ἐγλύκανε τὴν καρδίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠξιώθη νὰ ἴδῃ ἐντὸς τῆς ταιλαιώρου του καρδίας τὸν γλυκύτατον Ποιητὴν τῶν ἀπάντων ὡς φῶς, ὡς λέγει: *«... ἐν ἐμοὶ σὲ τὴν ἐνυπόστατον ἀγάπην, ἔχειν ἐπ' ἀληθείας ἐπίστευσα. Ἡ γὰρ ὄντως ἀγάπη σὺ εἶ, ὁ Θεός»¹¹³.*

Ἀκολούθως ἀναφέρει τὸ συμβολικὸν παράδειγμα τοῦ δένδρου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν πίστιν, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποῖαν ἐνεφυτεύθη ἡ ἐλπίς, ἡ ὁποία ἐποτίσθη μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας, ἐφωτίσθη δὲ ἀπὸ τὸ φῶς, ποῦ εἶναι ὁ Θεὸς καὶ οὕτως ἐρριζώθη καὶ ἠῤῥξήθη. Ἐπειτα ὁ καλὸς Δημιουργός, ἀφοῦ ἀπέκοψεν διὰ τῆς ταπεινώσεως, ὅλους τοὺς περιττοὺς κλώνους, δηλαδὴ τοὺς λογισμοὺς, ἐνεβολίασεν ὡς εἰς μίαν ρίζαν δένδρου τὴν ἰδικὴν Του ἀγάπην. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη τὸν περιλάμπει μὲ τὸ φῶς της, τὸν διδάσκει καὶ τὸν γεμίζει χαρὰ: *«τῇ οὖν πίστει ἡ ἐλπίς ἐμφυτευθεῖσα καὶ ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῆς μετανοίας καὶ τῶν δακρῶν ποτισθεῖσα, ἔπειτα καὶ ὑπὸ τοῦ σοῦ φωτὸς ἐλλαμφθεῖσα, ἐρριζώθη καὶ ἠῤῥξήθη καλῶς. Εἶτα σὺ αὐτός, ὁ καλὸς τεχνίτης καὶ δημιουργός, ... ὡς ἐν μιᾷ ρίζῃ δένδρου, τὴν σὴν ἀγίαν ἀγάπην ἐκκέντρισας. Ταύτην οὖν ὀρῶν ὀσημέραι αὐξάνουσαν καὶ ἀεὶ*

112. *Φιλοκαλία*, δ.π., Ὕμνος ιζ', 194-197, τόμ. 19Ε', σελ. 180.

113. *Φιλοκαλία*, Εὐχαριστία Β', τόμ. 19Α', σελ. 586.

ὀμιλοῦσάν μοι, μᾶλλον δὲ διὰ ταύτης σὺ καὶ διδάσκων καὶ περιλάμπων με, ὡς ἤδη ὑπὲρ πᾶσαν πίστιν γεγονῶς καὶ ἐλπίδα, οὕτω χαίρων διάκειμαι ...»¹¹⁴.

ια) Ἐπιθυμία καὶ εὐχή τοῦ ἁγίου Συμεῶν νὰ διατηρήσῃ πάντα αὐτὴ τὴν ἀγάπην.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Εὐχαριστίας Β' ὁ ἅγιος Συμεῶν προσεύχεται θερμῶς καὶ ζητεῖ ἱκετευτικῶς ἀπὸ τὸν Θεόν, νὰ διατηρήσῃ ἐντός του καὶ νὰ προσφυλάξῃ αὐτὸ τὸ φυτὸν τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον ἐνεβολίασεν εἰς τὸ δένδρον τῆς ἐλπίδος, ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ ἀπὸ τὴν καταγιδα, ὥστε νὰ μὴ σπάσῃ καὶ ἐκριζωθῇ. Δηλαδὴ μὲ ἄλλα λόγια, ἐπιθυμεῖ νὰ μείνῃ διὰ παντὸς ἡνωμένος μὲ τὸν Θεόν, τὴν αἰωνίαν ἀγάπην. Ἄξιζει, νομίζω, νὰ μεταφέρω ἐδῶ αὐτὴ τὴν προσευχὴν τοῦ ἁγίου Συμεῶν, ὡς ἔχει:

«Ναὶ ὄντως, πανάγιε Βασιλεῦ, οὕτως εἶναι κἀγὼ πιστεύω σοι τῷ Θεῷ μου καὶ προσπίπτων καθικετεύω σε, φύλαξόν με τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον ὃν ἠλέησας, καὶ τὸ φυτὸν τῆς ἀγάπης σου, ὅπερ ἐνεκέντρισας ἐν τῷ δένδρῳ τῆς ἐλπίδος μου, τῇ δυνάμει σου στήριξον, μὴ ὑπὸ ἀνέμων σεισθῇ, μὴ ὑπὸ καταγιδος θραυσθῇ, μὴ ὑπὸ ἐχθροῦ τινος ἐκσπασθῇ, μὴ ὑπὸ ραθυμίας καὶ μετεωρισμῶν ξηρανθῇ, μὴ ὑπὸ φιλοδοξίας τέλεον ἐξαφανισθῇ. Σὺ γὰρ οἶδας, ὁ τοῦτο καὶ χαρισάμενος καὶ κατεργασάμενος ἐν ἐμοί, ὅτι ἐνεκεν τούτου ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου εἰμι ἀβοήθητος, τὸν γὰρ συνεργόν μου καὶ βόηθόν, σὸν δὲ ἀπόστολον, ὡς αὐτὸς ἠβουλήθης ἀπ' ἐμοῦ σωματικῶς ἀπεχώρισας. Σὺ γινώσκεις μου τὴν ἀσθένειαν, σὺ ἐπίστασαι τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν εἰς ἅπαν ἀδυναμίαν μου. Τοιγαροῦν διὰ τοῦτο σπλαγχνίσθητι ἐπὶ πλεῖον ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπ' ἐμοὶ ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος. Προσπίπτω σοι ἀπὸ καρδίας, ἵνα μὴ ἐάσῃς με εἰς τὸ θέλημά μου, ὁ ποιήσας τοσαῦτα καλὰ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ἐν τῇ σῇ ἀγάπῃ ἰδρυσόν μου τὴν ψυχὴν καὶ ἐν ταύτῃ ριζῶσαι τὴν σὴν ἀγάπην ποιήσον ἀσφαλῶς, ἵνα κατὰ τὴν ἄχραντον καὶ ἀγιάν καὶ ἀψευδῆ σου ἐπαγγελίαν σὺ ἥς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ σκέπω καὶ φυλάττω αὐτὴν ἐν ἐμοί, καὶ σὺ μὲν βλέπῃς με, Δέσποτα, ἐν αὐτῇ κἀγὼ δὲ ὄρᾶν σε καταξιούμαι δι' αὐτῆς, νῦν μὲν ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, καθὼς εἶπας, καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ ἐν ὄλῃ τῇ ἀγάπῃ ὅλον σε, τὸν ἀγάπῃ ὄντα καλεῖσθαι καταξιῶσαντα ...»¹¹⁵.

Εὐχεται θερμῶς, ὡς εἶδομεν, ὁ ἅγιος Συμεῶν εἰς τὸν Κύριον νὰ

114. Φιλοκαλία, δ.π., Εὐχαριστία Β', τόμ. 19Α', σελ. 586,588.

115. Φιλοκαλία, Εὐχαριστία Β', τόμ. 19Α', σελ. 590-592.

τὸν βοηθήσῃ νὰ κρατήσῃ ἐντὸς του καὶ νὰ διατηρήσῃ αὐτὴ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν μετὰ κόπου καὶ πόνου πολλοῦ ἤξιώθη νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὸν Ἴδιον τὸν Χριστόν. Διότι, ὅπως λέγει ἄλλου, ἐὰν μεταθέσῃ κανεὶς τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου Χριστοῦ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν κάποιου ἄλλου πράγματος καὶ κρατηθῇ ἡ καρδία του εἰς αὐτό, θὰ γίνῃ μισητὴ καὶ ἀναξία. Ἀκόμη θὰ τὴν ἀποστρέφεται, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ αὐτόν διότι εἶπεν ὅτι «*ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ*»¹¹⁶.

4) Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγάπης.

Ἐκ τῶν ὄσων, ἕως ἐδῶ εἶδομεν, ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὁποία συμφιλιώνει τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ τους καὶ μὲ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ὀδηγεῖ κοντὰ εἰς Αὐτόν. Ὁ ἅγιος Συμεὼν, λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σωθοῦμε χωρὶς τὴν ἀγάπην. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ «*βασιλις καὶ κυρία*» ὄλων τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Χρησιμοποιεῖ δὲ ὡς παράδειγμα τοὺς προπάτορας, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν. Οὗτοι μίαν ἐντολὴν παρέβησαν καὶ ἀπεγυμνώθησαν τῆς θείας δόξης. Ἐξωρίσθησαν δὲ ἀμέσως ἐκ τοῦ παραδείσου, ἀφοῦ ἔλαβον, ὡς ἀνταπόδοσιν τῆς παρακοῆς, τὸν θάνατον καὶ τὸν γεμάτον κόπους καὶ πόνους καὶ ἰδρώτων βίον των.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ κεφαλὴ τῶν ὄλων καὶ ἔνδυμα καὶ δόξα. Τὸ σῶμα χωρὶς κεφαλὴν εἶναι ἄψυχον καὶ νεκρόν. Πάλιν δὲ τοῦτο χωρὶς χιτῶνα, πῶς θὰ εἶναι γυμνόν; Ὅλες οἱ ἀρετὲς χωρὶς ἀγάπην εἶναι ἀνώφελες. Ἐκεῖνος, λέγει, ὁ ἅγιος Συμεὼν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἀγάπην, εἶναι γυμνὸς ἀπὸ τὴν θείαν δόξαν, ἔστω καὶ ἂν ἔχη ὅλας τὰς ἀρετάς.

Μὲ τὴν ἀγάπην γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεόν, διότι Αὐτὸς εἶναι ἀκατάληπτος. Ὅλα τὰ ἔργα Αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα Του εἶναι ἀκατανόητα καὶ γίνονται γνωστὰ καὶ κατανοητὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία εἶναι «*φῶς καὶ φῶς ἀπρόσιτον, φῶς ἐνεργοῦν τὰ πάντα*»¹¹⁷.

Μὲ τὸ ὅτι ὁ ἅγιος Συμεὼν ἀποκαλεῖ τὴν ἀγάπην μὲ διάφορα ὀνόματα, σημαίνει ὅτι θέλει νὰ δεῖξῃ πόσῃ μεγάλῃ ἀξίαν ἔχει αὐτὴ καὶ ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Θεόν, ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Βεβαίως ἄλλου τὴν ἀποκαλεῖ «*θείαν οὐσίαν*», ἀλλὰ ἐξηγεῖ τί ἐννοεῖ μὲ τὸν ὄρον «*οὐσία*», διότι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀμέθεκτος,

116. Παροιμ. 8,17.

117. Φιλοκαλία, Ὑμνος ιη', τόμ. 19Ε', σελ. 222.

μᾶλλον ἐννοεῖ ἐνέργειαν, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὸν Θεὸν καὶ μετέχει τοῦ θείου, διὰ τῶν ἐνεργειῶν Αὐτοῦ:

*«ἀγάπη γὰρ οὐκ ὄνομα, ἀλλὰ οὐσία θεία,
μεταληπτὴ καὶ ἄληπτος, θεϊκὴ δέ γε πάντως·
τὸ μεθεκτὸν καταληπτὸν, τοῦτο τὸ πλεῖον οὐπω.
Διὰ τοῦτο οὖν εἶπόν σοι καταληπτὸν τὸν πόθον
καὶ ἐνυπόστατον αὐτὸν ὡς μεθεκτὸν ληπτὸν τε·
πάν γὰρ ληπτὸν καὶ μεθεκτὸν οὐσία πάντως πέλει
ἐνυποσιτάτως μεθεκτὴ, ὡσαύτως καὶ ληπτὴ τε»¹¹⁸.*

Ἐκτὸς τῶν ὄσων εἶπα ἀνωτέρω, νομίζω ὅτι ἡ ἐξηγήσις εὐρίσκειται εἰς τὰς λέξεις «καταληπτὸν τὸν πόθον», «ἐνυπόστατον» καὶ «ἐνυποσιτάτως». Διότι, ἐφ' ὅσον, ὡς ἀνεφέρθη εἰς ἄλλα σημεῖα αὐτῆς τῆς ἐργασίας, ὁ ἅγιος Συμεὼν ταυτίζει τὴν ἀγάπην μὲ τὸν Χριστόν, Οὗτος δὲ εἶναι ὁ Ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ κειμένου:

*«... ἡ θεία δὲ καὶ ἄκτιστος ὑπερούσιος φύσις
ὡς τῆς οὐσίας τῶν κτιστῶν ὑπερέχουσα πάντων
καλεῖται ὑπερούσιος, πλὴν ἐνούσιος πέλει
καὶ ἐνυπόστατος ἐστίν, ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν,
καὶ πρὸς ὑπόστασιν κιστὴν, ἀσύγκριτος γε πάντη
νοεῖται, ἐστίν ὅλη γὰρ ἀπερίγραπτος φύσει·
τὸ μὴ περιγραφόμενον ὑπόστασιν πῶς εἴπης»¹¹⁹.*

Εἶναι αὐτό, ποῦ ἀναφέρει ὁ Λεόντιος ὁ Βυζάντιος¹²⁰, μὲ τὸν ὄρον «ἐνυπόστατον». Δηλαδή ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν Ἐνσάρκωσιν ἔχει δύο τελείας φύσεις, τὴν θεϊαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἠνωμένας «ἀτρέπτως, ἀχωρίστως, ἀσυγγύτως, ἀδιαιρέτως», συμφώνως μὲ τὸν ὄρον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Αὐτὴ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὁποία εἶναι ἠνωμένη μὲ τὴν θεϊαν «καθ' ὑπόστασιν», ὠνόμαζεν ὁ Λεόντιος ὁ Βυζάντιος «ἐνυπόστατον».

Αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ὑφαρπάζει καὶ κατακτᾷ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν. Ἀνυψώνει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὴν κάμνει νὰ υπερβῇ τὰ αἰσθητὰ μὲ τρόπον παράδοξον καὶ ἀνεξήγητον. Πῶς ἴσχυσε ἡ ψυχὴ νὰ πάθῃ τὰ θεῖα καὶ νὰ ἔχη θεϊαν ἔλλαμψιν, δὲν ἴσχυσε νὰ εἴπῃ, διότι αὐτὰ εἶναι ὑπεραισθητά,

118. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος νβ', 13-27, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 336,338.

119. *Φιλοκαλία*, Ὕμνος νβ', 13-27, τόμ. 19ΣΤ', σελ. 338.

120. Migne, *PG* 86. Δεσποίνης Δ. Κοντοστεργίου, *Ἡ Στ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ ἡ Θεολογία της*, ἐκδόσεις Π. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 1992, σελ. 41-42.

ἄρρητα καὶ ἀνέκφραστα. Ἡ ἀγάπη ὁμως ἠμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ οὕτως, διότι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὅπως πολλάκις ἀνεφέρθη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ τελεία ἀγάπη εἶναι αὐτοθυσία καὶ ὑπέρβασις τοῦ ἐγώ.

Ὅπως ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω ἡ ἀγάπη, κατὰ τὸν ἅγιον Συμεών, εἶναι κάτι τὸ ὑπερβατικόν, ἀφοῦ ταυτίζεται μὲ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀγάπη. Ἐπομένως ἡ ἀγάπη εἶναι ὑπεράνω κάθε νόμου καὶ δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγάπης. Ἐάν ἡ ἀγάπη ὑπετάσσετο εἰς οἰονδήποτε νόμον, αὕτη δὲν θὰ ἦτο σταυρική θυσία ὑπὲρ τῶν ἀναξίων, ὅπως εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἐπιθυμία, ἀλλὰ αὐτοθυσία, ἐσταυρωμένη ἀγάπη¹²¹.

Εἶναι αὕτη ἡ ἀγάπη, ὁ θεῖος ἔρως, τὴν ὁποία περιγράφει ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης εἰς τὰ συγγράμματά του, ἡ ὁποία συνεργεῖ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Πιὸ κοντὰ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου, ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θείου ἔρωτος, εὐρίσκεται ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Οὗτος εἰς τὸ ἔργον του *Κεφάλαια Περὶ ἀγάπης*¹²², ἀναφέρει ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ἀγαθὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος προτιμᾷ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸν Θεόν, ἔχει τὸν νοῦν του προσηλωμένον εἰς Αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ Τὸν γνωρίσῃ. Ὅταν δὲ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου φθάσῃ εἰς τὸν φωτισμὸν «*ύφαρπάξεται*», κατὰ τὸν ἅγιον Συμεών καὶ φθάνει εἰς τὴν θεοπτίαν. «*Ἀναισθητεῖ*» πρὸς ὅλας τὰς φυσικὰς του λειτουργίας, κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον «*ὅταν τῷ ἔρωτι τῆς ἀγάπης πρὸς Θεὸν ὁ νοῦς ἐκδημῆ, τότε οὔτε ἑαυτοῦ οὔτε τινὸς τῶν ὄντων παντάπασιν ἐπαισθάνεται. Ὑπὸ γὰρ τοῦ θείου καὶ ἀπείρου φωτὸς καταλαμβάνομενος, ἀναισθητεῖ πρὸς πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγονότα*»¹²³. Εἰς ὅλα τὰ κεφάλαια *Περὶ ἀγάπης* τοῦ ἁγίου Μαξίμου ὑπάρχει αὐτὸ τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τῆς μὴ προσκολλησῆς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ πρὸς τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς εἰς τὸν Θεὸν καὶ τῆς ἐνατενίσεως πρὸς Αὐτόν, ὅπως ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν ἅγιον Συμεών.

Ὅποιοι ἀγαπᾷ ἐξέρχεται τοῦ ἑαυτοῦ του, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ἐγώ

121. Στέλιου Ράμφου, *Φιλόσοφος καὶ θεῖος ἔρως*, ἐκδόσεις, «Τήνος», Ἀθήναι, 1989, σελ. 150.

122. Migne, PG 90, 960 κ.έ., Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, «*Κεφάλαια Περὶ Ἀγάπης*». *Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπικῶν*, τόμ. Β', ΑΘΗΝΑΙ, 1975.

123. Migne, «*Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Κεφάλαια Περὶ Ἀγάπης*», PG 90,964Α'.

του και προσφέρει αυτή του την αγάπη εις τὸν πλησίον και εις τὸν Θεόν, δηλαδή εις τὸ σὺ και εις τὸ Σὺ. Εἶναι αὐτὴ ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἐγώ, ἡ ὁποία ὀλοκληρώνεται διὰ τὸν Nygren¹²⁴ μετὰ τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω. Δηλαδή γίνεται ὁ Θεὸς ἄνθρωπος ἀπὸ ἀγάπης, διὰ τὴν κάμη τὸν ἄνθρωπον Θεόν. Ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος, ὡς και ἀλλοῦ ἐτονίσθη, ἔδειξε τὴν ἀγάπην Του εις ἡμᾶς, ἔπαθεν δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα και εις ὅλους ἐχάρισεν ἐξ Ἰσου τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως. Αὐτὸς δέ, ποῦ φθάνει εις τὴν τελείαν ἀγάπην ὄχι μόνον τὴν δόξαν και τὸν πλοῦτον και τὴν λύπην περιφρονεῖ, ἀλλὰ και αὐτὴ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν και τὸν θάνατον ἀκόμη. Διὰ τοῦτο και ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κατηξιώθησαν νὰ φθάσουν εις τὴν τελείαν ἀγάπην, λέγουν, διὰ στόματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «*τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς*»¹²⁵.

Οὕτως και ὁ ἅγιος Συμεών, ὁ ὁποῖος ἐφθασεν εις αὐτὴν τὴν τελείαν ἀγάπην, ἡ ὁποία ἐκρίζοι τὸν φόβον ἀπὸ τὴν καρδίαν, παρακαλεῖ τὸν Κύριον νὰ τὸν δεχθῆ, ὡς τὸν τελευταῖον δοῦλον, διὰ τὴν εἶναι αἰωνίως μαζί Του, εις τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καθὼς φαίνεται εις τὸ ἀκόλουθον κείμενον:

*«ὦ Χριστέ μου και Θεέ μου
μὴ με κατακρίνης τότε,
μηδὲ δίκη ὑποβάλης
τὸν πολλά σοι ἐπταικότα,
ἀλλὰ δέξαι με ὡς ἓνα
τῶν ἐσχάτων σου μισθίων
και ἀξίωσον ἐντεῦθεν
θεραπεῦσαι σε, σωτήρ μου,
και λαβεῖν σου Πνεῦμα θεῖον
ἀρραβῶνα βασιλείας
και ἐκεῖθεν ἀπολαῦσαι
τοῦ νυμφῶνος σου, τῆς δόξης
καθορῶντά σε Θεέ μου
εις αἰῶνας αἰωνίους»*¹²⁶.

124. Nygren Anders, *Agape and Eros*. Authorized translation by Philip Watson, London, 1953. *Eros und Agape*. Gestalt wandlungen der Christlichen liebe 1930-1937, τόμ. Α' 1932· τόμ. Β' 1936.

125. Ρωμ. η', 35-37.

126. Φιλοκαλία, δ.π., Ὕμνος ιζ', 845-858, τόμ. 19Ε', σελ. 218,220.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ κατ' ἐπιλογήν

1. Beck, H.-G., «Symeon de Theologe», im *Byzantinische Zeitschrift* 46 (1953), ss. 57-62.
2. Darrouzès, J., «Symèon le Nouveau Théologien, Chapitres théologiques, quostiques et pratiques», *Sources Chrétiennes*, No 51, Paris, 1957.
3. Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπιτικῶν, «Συμεῶν ὁ Νέος Θεολόγος», τόμ. 19Α' - 19ΣΤ', Πατερικαὶ Ἐκδόσεις Γρηγόριος Παλαμάς, Θεσσαλονίκη, 1983.
4. Φάρου Φιλοθέου, Ἀρχιμ., Ἐρωτος Φύσις, Ἐκδόσεις Ἀρμός, Ἀθήναι, 1996.
5. Hauscherr, I, and G. Horn, «On grand mystique byzantin. La Vie de S. Symèon le Nouveau Théologien (949-1022) par Nicétas Stéthatos». *Orientalia Christiana, Roma*, 12(1928) Nr. 45.
6. Hollikarl: *Enthusiasmus und Bussgewalt beim griechischen Mönchtum*. Eine Studie zu Symeon dem Neuen Theologen, Leipzig, 1898, ss. 1-137.
7. Jaoudi Maria, *Co-Consciousness in Symeon the New Theologian*, New York, 1992.
8. Kambylis, Athanasios, *Symeon Neos Theologos, Hymnen*, Walter de Gruyter & Co., Berlin - New York, 1976.
9. Kirchhoff, Kilian: *Licht vom Licht, Hymnen, Symeon der Theologe*, München, 1951.
10. Krivoshein, Basil, Archbishop, *The brother - loving poor man* (Πτωχὸς φιλάδελφος), Oxford, 1953.
11. Τοῦ αὐτοῦ, «The writings of St. Symeon the New Theologian», in: *Orientalia Christiana Periodica*, Roma, 20 (1954).
12. Τοῦ αὐτοῦ, «Ἐπιτομὴ Μανικώτατος». Ὁ ἅγιος Συμεῶν ὁ Νέος Θεολόγος, ὡς ἡγούμενος καὶ πνευματικὸς ἀναμορφωτής», *Γρηγόριος Παλαμάς* 39 (1955-56). engl. in *Ostkirchliche Studien* 4(1955).
13. Τοῦ αὐτοῦ, «Symèon le Nouveau Théologien, «Catéchèses»: 1-3, (traduction par Joseph Paramelle, s.j.), *Sources Chrétiennes*, Paris, kat.: 1-5, No 96, 1963. Cat.: 6-22, No 104, 1964 καὶ Cat.: 23-24, No 113, 1965.
14. Τοῦ αὐτοῦ, *In the Light of Christ, Saint Symeon the New Theologian (949-1022), Life - Spirituality - Doctrine*, transl. from the French by Anthony P. Gythiel, St. Vladinir's Seminary Press,

- N.Y., 1986. (Ἑλληνιστί, Μέσα σὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ, ἐκδόσεις «Τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη, 1983).
15. Τοῦ αὐτοῦ, Arch., *Prepodobni Symeon Novi Bogoslov* (949-1022), Beograd, 1988.
 16. Maloney, George A., *The mystic of Fire and Light, St. Symeon the New Theologian*, Dimension Books, Denville, New Jersey, 1975.
 17. Nygren Anders, *Agape and Eros*, Authorized translation by Philip S. Watson. London, 1953. *Eros und Agape. Gestalt Wandlungen der Christlichen Liebe 1930-1937*, τόμ. Α' 1932' τόμ. Β' 1935.
 18. *Patrologia Graeca*, τόμ. 120.
 19. Ράμφου Στέλιου, *Ἡ Πολιτεία τοῦ Νέου Θεολόγου*, Ἀθήναι, 1981.
 20. Τοῦ αὐτοῦ, *Φιλόσοφος καὶ θεῖος Ἔρως*, Ἐκδόσεις «ΤΗΝΟΣ», 1989.
 21. Stathopoulos Demetrios, *Die Gottesliebe (Θεῖος ἔρως), bei Symeon dem Neuen Theologen*, Bonn, 1964.
 22. Syméon Le Nouveau Théologien, *Sources Chrétiennes*: No 122, Paris, 1966.
 - » : No 129, Paris, 1967.
 - » : No 156, Paris, 1969.
 - » : No 174, Paris, 1971.
 - » : No 196, Paris, 1973.
 23. Turner H.J.M., *St. Symeon the New Theologian and Spiritual Fatherhood*, E.J. Brill, Leiden - New York - Kobenhagen - Köln, 1990.
 24. Völker Walter, *Praxis und Theoria bei Symeon Dem Neuen Theologen*, Franz Steiner Verlag - Wiesbaden, 1974.
 25. Χριστοφορίδου Βενιζέλου Χ., *Ἡ πνευματικὴ πατρότης κατὰ Συμεὼν τὸν Νέον Θεολόγον*, Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη, 1977.
 26. Ζαγοραίου Δ., *Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ ἅπαντα* — Βενετία 1890¹. Σῦρος (Σμύρνη) 1886². — *Τὰ εὐρισκόμενα*, Ἐκδ. Σπανοῦ - Νίκα, Ἀθήναι.